

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PRĪTA PIKAMĒES [PRIIT PIKAMĀĒ]
SECINĀJUMI,

sniegti 2021. gada 20. janvārī¹

Lieta C-928/19 P

European Federation of Public Service Unions (EPSU)
pret

Eiropas Komisiju

Apelācija – Institucionālās tiesības – Sociālā politika – LESD 154. un 155. pants – Sociālo partneru dialogs Savienības līmenī – Sociālo partneru informēšana un uzklausišana – Sociālo partneru noslēgts nolīgums – Dalībvalstu centrālās valdības iestāžu ierēdņu un darbinieku informēšana un uzklausišana – Komisijas atteikums iesniegt Padomei lēmuma priekšlikumu nolīguma īstenošanai – Aktu, kas iegūti īstenošanas procedūras rezultātā, kvalifikācija – Komisijas rīcības brīvība – Pārbaudes tiesā pakāpe – Pienākums norādīt lēmuma par atteikumu pamatojumu

1. Ar apelācijas sūdzību *European Federation of Public Service Unions (EPSU)* (Eiropas Sabiedrisko pakalpojumu arodbiedrību federācija) lūdz Tiesu atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2019. gada 24. oktobra spriedumu *EPSU un Goudriaan/Komisija*² (turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”), ar kuru Vispārējā tiesa noraidīja prasību atcelt tiesību aktu, ko prasītāji pirmajā instancē (*EPSU un Jan Goudriaan*) bija cēlušī par lēmumu, ko Eiropas Komisija pieņēma 2018. gada 5. marta vēstulē (turpmāk tekstā – “strīdīgais lēmums”), ar kuru Komisija atteicās iesniegt Eiropas Savienības Padomei lēmuma priekšlikumu sociālo partneru noslēgtā nolīguma³ (turpmāk tekstā – “aplūkotais nolīgums”) īstenošanai⁴.

2. Šajā lietā Tiesai ir jāaplūko LESD 155. panta 2. punkta interpretācija. Lai gan šī nav pirmā reize, kad Komisija iebilst pret sociālo partneru apspriestu nolīgumu⁵, šī ir pirmā reize, kad šis iebildums ir jāizskata Tiesai un kad tai ir jāaplūko Komisijas pilnvaras un pienākumi saistībā ar nolīgumu, kurus sociālie partneri noslēguši saskaņā ar šo tiesību normu, īstenošanas procedūru⁶.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² T-310/18, EU:T:2019:757.

³ 2015. gada 21. decembrī noslēgtais nolīgums “Centrālās valdības iestāžu ierēdņu un darbinieku informēšanas un uzklausišanas vispārējā sistēma”, ko parakstījuši *Délégation syndicale de l'administration nationale et européenne* [Eiropas valstu pārvaldes arodbiedrību sadarbības tikls] (*DSANE*) un *Employeurs de l'administration publique européenne* [Eiropas publiskās pārvaldes darba devēju apvienība] (*EAPE*).

⁴ Sociālie partneri uzsāka sarunas par nolīgumu pēc apspriešanas, ko Komisija veic, pamatojoties uz LESD 154. panta 2. punktu.

⁵ 2012. gada 26. aprīlī Komisija iebilda pret Eiropas pamatnolīgumu par frizētavu darbinieku veselības un drošības aizsardzību, kuru parakstīja *Coiffure EU* un *UNI Europa Hair & Beauty*. Neviena prasība tolaik netika celta, un sociālie partneri piedāvāja jaunu nolīguma redakciju. Kritiskai analīzei skat. Dorssemont, F., Lörcher, K., Schmitt, M., “On the Duty to implement European Framework Agreements: Lessons to Be Learned from the Hairdressers Case”, *Industrial Law Journal*, 48. sēj., Nr. 4, 2019. gada decembris, 571.–603. lpp.

⁶ Skat. Schmitt, M., Moizard, N., un Frapard, M., “Droit social européen”, *JDE*, 2020/6, Nr. 270, 297. lpp.

3. Tādējādi Tiesai ir jānosaka, vai Komisija papildus sociālo partneru apspriestā nolīguma tiesiskuma un to pārstāvības pārbaudei var pārbaudīt šī nolīguma īstenošanas lietderību.

I. Atbilstošās tiesību normas

4. LESD 152. panta pirmajā daļā ir paredzēts:

“Savienība atzīst un savā līmenī veicina sociālo partneru lomu, ņemot vērā valstu sistēmu dažādību; tā veicina dialogu sociālo partneru starpā, ievērojot viņu autonomiju.”

5. LESD 153. panta 1. punktā ir paredzēts, ka, lai sasniegtu 151. pantā izvirzītos mērķus, Savienība atbalsta un papildina dalībvalstu darbību vairākās jomās, tostarp “e) darba ņēmēju informēšana un apspriešanās ar tiem”.

6. LESD 154. pantā ir noteikts:

“1. Komisijas uzdevums ir veicināt darba devēju un darba ņēmēju apspriedes Savienības līmenī, un tā veic visus attiecīgos pasākumus, lai veicinātu viņu dialogu, samērīgi atbalstot abas puses.

2. Šajā nolūkā, pirms Komisija iesniedz priekšlikumus sociālās politikas jomā, tā apspriežas ar darba devējiem un darba ņēmējiem par Savienības rīcības iespējamo ievirzi.

3. Ja Komisija pēc šādas apspriedes atzīst Savienības rīcību par vēlamu, tā apspriež ar darba devējiem un darba ņēmējiem paredzētā priekšlikuma saturu. Darba devēji un darba ņēmēji iesniedz Komisijai atzinumu vai, vajadzības gadījumā, ieteikumu.

4. Ja notiek 2. un 3. punktā minētās apspriedes, darba devēji un darba ņēmēji var Komisijai darīt zināmu vēlēšanos sākt 155. pantā paredzēto procedūru. Process nenotiek ilgāk par deviņiem mēnešiem, ja vien attiecīgie darba devēji un darba ņēmēji kopā ar Komisiju nenolemj to pagarināt.”

7. Saskaņā ar LESD 155. pantu:

“1. Ja darba devēji un darba ņēmēji to vēlas, viņu dialogs Savienības līmenī var radīt līgumattiecības, tostarp nolīgumus.

2. Savienības līmenī noslēgtus nolīgumus īsteno vai nu saskaņā ar procedūrām un praksi, kas raksturīga darba devējiem un darba ņēmējiem, kā arī dalībvalstīm, vai – jautājumos, uz ko attiecas 153. pants – pēc parakstītāju pušu kopīga lūguma, Padomei pieņemot lēmumu pēc Komisijas priekšlikuma. Par to informē Eiropas Parlamentu.

Padome lēmumu pieņem vienbalsīgi, ja attiecīgais nolīgums ietver vienu vai vairākus noteikumus, kas attiecas uz kādu no jomām, kurās saskaņā ar 153. panta 2. punktu lēmumi jāpieņem vienprātīgi.”

II. Tiesvedības priekšvēsture

8. Tiesvedības priekšvēsturi Vispārējā tiesa ir izklāstījusi pārsūdzētā sprieduma 1.–6. punktā, un šīs tiesvedības vajadzībām to var rezumēt šādi.

9. Eiropas Komisija 2015. gada 10. aprīļa konsultatīvajā dokumentā⁷ aicināja sociālos partnerus, pamatojoties uz LESD 154. panta 2. punktu, paust savu nostāju par to, uz ko būtu jāorientē Eiropas Savienības rīcība, kodificējot direktīvas par darbinieku informēšanu un uzklausišanu. Šī uzklausišana tostarp attiecas uz šo direktīvu piemērošanas jomas iespējamu paplašināšanu, to attiecinot arī uz dalībvalstu valsts pārvaldes ierēdņiem un darbiniekiem.

10. 2015. gada 2. jūnijā sociālie partneri, kas piedalās centrālās valdības iestāžu sociālā dialoga komitejas darbā, proti, pirmkārt, *DSANE* un, otrkārt, *EAPE*, pamatojoties uz LESD 154. panta 4. punktu, informēja Komisiju par savu vēlmi apspriest un noslēgt nolīgumu atbilstoši LESD 155. panta 1. punktam.

11. 2015. gada 21. decembrī *DSANE* un *EAPE* parakstīja nolīgumu “Centrālās valdības iestāžu ierēdņu un darbinieku informēšanas un uzklausišanas vispārējā sistēma”.

12. 2016. gada 1. februāra vēstulē *DSANE* un *EAPE* kopīgi lūdza Komisiju iesniegt priekšlikumu tādām Eiropas Savienības Padomes lēmumam par aplūkotā nolīguma īstenošanu Savienības līmenī, kas tiktu pieņemts, pamatojoties uz LESD 155. panta 2. punktu.

13. Komisija 2018. gada 5. martā informēja *DSANE* un *EAPE* par to, ka tā nolēmusi neiesniegt Padomei lēmuma priekšlikumu par aplūkotā nolīguma īstenošanu Savienības līmenī.

14. Strīdīgajā lēmumā Komisija būtībā vispirms norādīja, ka centrālās valdības iestādes ir pakļautas dalībvalstu valdībām, ka tās īsteno valsts varas prerogatīvas un ka to struktūra, organizācija un darbība pilnā mērā ietilpst dalībvalstu kompetencē. Turklāt Komisija norādīja, ka vairākās dalībvalstīs jau ir ieviesti noteikumi, ar kuriem noteiktā pakāpē ir nodrošināta šo iestāžu ierēdņu un darbinieku informēšana un uzklausišana. Visbeidzot Komisija konstatēja, ka minēto iestāžu svarīgums ir atkarīgs no dalībvalstu centralizācijas vai decentralizācijas pakāpes, tādēļ, ja aplūkotais nolīgums tiktu īstenots ar Padomes lēmumu, valsts pārvaldes ierēdņu un darbinieku tiesību aizsardzības līmenis dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķirtos.

III. Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

15. Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2018. gada 15. maijā, prasītāji pirmajā instancē cēla prasību par strīdīgā lēmuma atcelšanu.

16. Savas prasības pamatošanai prasītāji pirmajā instancē būtībā izvirzīja divus pamatus attiecīgi par tiesību kļūdu saistībā ar Komisijas pilnvaru apjomu un to, ka strīdīgā lēmuma pamatojums esot nepietiekams un acīmredzami kļūdains.

17. Eiropas Komisija lūdza šo prasību noraidīt.

18. Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa prasību pilnībā noraidīja un piesprieda katram lietas dalībniekam segt savus tiesāšanās izdevumus.

19. Pēc tam, kad Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 19.–36. punktā bija pārbaudījusi strīdīgā lēmuma apstrīdamību LESD 263. panta izpratnē un atzinusi, ka prasība, kas vērsta pret šo lēmumu, šajā ziņā ir pieņemama, tā minētā sprieduma 37.–40. punktā norādīja, ka vienam no prasītājiem ir *locus standi*, līdz ar to nav jāpārbauda, vai tas ir otram prasītājam.

⁷ C(2015) 2303 final.

20. Attiecībā uz šīs prasības izskatīšanu pēc būtības Vispārējā tiesa noraidīja prasītāju pirmo pamatu, tostarp pārsūdzētā sprieduma 49.–90. punktā veicot LESD 155. panta 2. punkta gramatisko, sistēmisko un teleoloģisko interpretāciju un minētā sprieduma 91.–102. punktā izvērtējot Savienības tiesību normas, principus un mērķus, uz kuriem prasītāji atsauca, lai pamatotu savu šīs tiesību normas interpretāciju. Minētā sprieduma 104. punktā tā secināja, ka, atsakoties iesniegt Padomei priekšlikumu lēmumam par aplūkotā nolīguma īstenošanu, Komisija nav pieļāvusi tiesību kļūdu attiecībā uz savu pilnvaru apjomu.

21. Attiecībā uz otro prasības pamatu Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 108.–140. punktā izvērtēja, vai Komisija strīdīgajā lēmumā ir ievērojusi LESD 296. pantā paredzēto pienākumu norādīt pamatojumu, un šajā lēmumā ietvertā pamatojuma pamatotību. Pēc tam, kad Vispārējā tiesa bija konstatējusi, ka strīdīgais lēmums ir jāpārbauda ierobežotā apmērā, tā uzskatīja, ka strīdīgais lēmums atbilst LESD 296. pantā paredzētajam pienākumam norādīt pamatojumu gan attiecībā uz pamatojuma pietiekamību, gan tā pamatotību.

22. Līdz ar to Vispārējā tiesa prasību noraidīja pilnībā.

IV. Lietas dalībnieku prasījumi un tiesvedība Tiesā

23. Ar 2020. gada 2. marta dokumentu *J. Goudriaan* paziņoja Tiesai, ka viņš nav apelācijas sūdzības dalībnieks Tiesā.

24. *EPSU* prasījumi Tiesai apelācijas sūdzībā ir šādi:

- atcelt pārsūdzēto spriedumu;
- atcelt strīdīgo lēmumu un
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

25. Komisijas prasījumi ir šādi:

- apelācijas sūdzību noraidīt un
- piespriest *EPSU* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

26. 2020. gada 26. oktobra tiesas sēdē tika uzklauti *EPSU* un Komisijas mutvārdu paskaidrojumi.

V. Juridiskā analīze

27. Šo apelācijas sūdzību Tiesā veido četri atsevišķi pamati.

28. Ar pirmo pamatu *EPSU* apgalvo, ka direktīvas, kas pieņemtas ar Padomes lēmumu atbilstoši LESD 155. panta 2. punktam, ir likumdevīgi akti⁸. Ar otro pamatu *EPSU* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, interpretējot LESD 154. un 155. pantu⁹. Trešais pamats attiecas uz

⁸ Šajā ziņā *EPSU* apstrīd pārsūdzētā sprieduma 69., 73., 96. un 100. punktu.

⁹ Šis pamats ir vērstis tostarp pret pārsūdzētā sprieduma 34., 54.–63., 64.–82., 93. un 94.–98. punktu.

tiesību kļūdu, izvērtējot Vispārējās tiesas veiktās pārbaudes tiesā pakāpi¹⁰. Ar ceturto pamatu *EPSU* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu, apstiprinādama strīdīgajā lēmumā ietvertā pamatojum tiesiskumu¹¹.

29. Ierosinu iesākumā analizēt kopā pirmo un otro pamatu, kas ir cieši saistīti un būtībā attiecas uz iespējami kļūdaino LESD 154. un 155. panta interpretāciju. Vēlāk ir jāizvērtē trešais un ceturtais pamats tādā secībā, kādā tie ir tikuši iesniegti.

A. Par pirmo un otro pamatu saistībā ar kļūdainu LESD 154. un 155. panta interpretāciju

1. Lietas dalībnieku argumenti

30. Pirmkārt, *EPSU* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā esot nepamatoti noraidījusi tās pirmo pamatu, ciktāl tā esot kļūdaini uzskatījusi, ka direktīvas, kas pieņemtas ar Padomes lēmumu atbilstoši LESD 155. panta 2. punktam, nav leģislatīvi akti¹².

31. Šajā ziņā *EPSU* vispirms apgalvo, ka direktīvu, kas pieņemtas ar Padomes lēmumu atbilstoši LESD 155. panta 2. punktam, sekas neatšķiras no tām, kādas ir direktīvām, kuras pieņemtas saskaņā ar LESD 153. pantu. Turklāt Vispārējā tiesa esot kļūdaini pamatojusies uz procesuāliem aspektiem un uz tiesību akta, kas pieņemts atbilstoši LESD 155. panta 2. punktam, kvalifikāciju, tā vietā, lai uzsvērtu tā būtisko ietekmi¹³. Visbeidzot, *EPSU* apgalvo, ka šajā tiesību normā paredzētā procedūra ir uzskatāma par īpašo likumdošanas procedūru LESD 289. panta 2. punkta izpratnē. Šajā ziņā atsaucei uz 2017. gada 6. septembra spriedumu Slovēnija un Ungārija/Padome¹⁴ neesot nozīmes un tā rezultātā pasākumi, kas veikti, piemērojot LESD 155. panta 2. punktu, nezaudējot būtībā leģislatīvo raksturu.

32. Otrkārt, *EPSU* norāda, ka Vispārējās tiesas sniegtajā LESD 154. un 155. panta interpretācijā ir pieļauta tiesību kļūda, it īpaši attiecībā uz Komisijai piešķirtām pilnvarām procedūrā saistībā ar nolīgumu, ko noslēguši sociālie partneri Savienības līmenī, īstenošanu, piemērojot LESD 155. panta 2. punktu.

33. Pirmām kārtām, attiecībā uz gramatisko interpretāciju *EPSU* apgalvo, ka vārds “intervient” franču valodas redakcijā un “shall be implemented” angļu valodas redakcijā, kas ietverti LESD 155. panta 2. punktā, ir imperatīvi, neatstājot Komisijai nekādu rīcības brīvību attiecībā uz izvēli ierosināt Padomei šajā tiesību normā paredzēto nolīgumu. No tā izrietot, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu, interpretējot Komisijas pilnvaru raksturu¹⁵. *EPSU* uzskata, ka Komisijai, pārbaudot nolīguma tiesiskumu un to sociālo partneru pārstāvību, kuri veica sarunas par šo nolīgumu, ir jāiesniedz priekšlikums par to Padomei.

¹⁰ Šis pamats ir vērstis pret Vispārējās tiesas vērtējumu pārsūdzētā sprieduma 31.–33., 78., 79., 109.–112., 122. un 133. punktā.

¹¹ Šī kritika ir vēsta tostarp pret pārsūdzētā sprieduma 116.–140. punktu.

¹² *EPSU* kritizē pārsūdzētā sprieduma 69., 73., 89., 96. un 100. punktu.

¹³ *EPSU* kritizē pārsūdzētā sprieduma 69. un 89. punktu. Turklāt minētā sprieduma 96. punktā ietvertais secinājums neesot saderīgs, pirmkārt, ar pasākumiem, kas veikti saskaņā ar šo tiesību normu un kas esot leģislatīvi, un, otrkārt, ar judikatūru, kas izriet no 2011. gada 8. septembra sprieduma *Hennings un Mai* (C-297/10 un C-298/10, EU:C:2011:560, 66. punkts).

¹⁴ C-643/15 un C-647/15, EU:C:2017:631.

¹⁵ Kritika attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 62. punktu.

34. Otrām kārtām, attiecībā uz LESD 154. un 155. panta¹⁶ sistēmisko un teleoloģisko interpretāciju, ja Komisijai ir iesniegts kopīgs lūgums īstenot nolīgumu saskaņā ar LESD 155. panta 2. punktu, tai esot jāiesniedz priekšlikums Padomei, un Padomei jāizlemj, vai attiecīgais nolīgums ir jāpieņem. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa esot paplašinājusi Komisijas lomu, kaitējot sociālo partneru un Padomes lomai. Šādi rīkojoties, tā esot nepareizi piemērojusi 2015. gada 14. aprīļa spriedumu Padome/Komisija¹⁷, no kura izrietot, ka pastāv gadījumi, kad Komisijai saskaņā ar Savienības tiesībām ir pienākums iesniegt legīslatīva akta priekšlikumu.

35. EPSU uzskata, ka Vispārējā tiesa ir arī pieļāvusi tiesību kļūdu, ņemdama vērā LES 17. panta 1. un 2. punktu¹⁸. Šī tiesību norma nevarot pastiprināt Komisijas pilnvaras, jo tās ir konkrēti ierobežotas LES vai LESD, kā tas tostarp esot LESD 154. un 155. panta gadījumā. Pakārtoti EPSU norāda, ka, pat pieņemot, ka saskaņā ar LESD 155. panta 2. punktu pieņemtie akti nav legīslatīvi akti, LES 17. panta 2. punkts neesot piemērojams, līdz ar to Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu¹⁹, secinot, ka šīs tiesību normas otrais teikums pastiprina Komisijas pilnvaras.

36. Vispārējā tiesa esot arī kļūdaini aprakstījusi LESD 154. un 155. pantā norādīto procedūru norisi²⁰. Šajā ziņā EPSU vispirms norāda, ka Komisija, īstenojot iniciatīvas tiesības, ir izmantojusi apspriešanās procedūru. Turpinājumā, pretēji tam, kas norādīts pārsūdzētajā spriedumā, šī iestāde nepārņem kontroli pār procedūru, lai pārbaudītu sociālo partneru apspriestā nolīguma pamatotību. Visbeidzot – Vispārējā tiesa neesot uzsvērusi, ka procesa ilgums ir ierobežots līdz deviņiem mēnešiem.

37. Turklāt EPSU pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir nepareizi piemērojusi 1998. gada 17. jūnija spriedumu UEAPME/Padome²¹, no kura izriet, ka Komisijas pilnvaras attiecas vienīgi uz pārstāvības vai tiesiskuma pārbaudi, tomēr piemērotības pārbaude šajā spriedumā nav minēta. No tā izrietot, ka Komisijas rīcībā nav nekādas “politiskās” rīcības brīvības²². Pārsūdzētā sprieduma 76. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi EPSU argumentāciju. Visbeidzot, no šī sprieduma izrietot, ka Parlamenta loma un pilnvaras esot atšķirīgas un papildinot sociālo partneru lomu un pilnvaras²³.

38. Komisija secina, ka pirmais pamats ir neefektīvs un katrā ziņā, tāpat kā otrais pamats, nepamatots.

¹⁶ EPSU apstrīd Vispārējās tiesas pieeju pārsūdzētā sprieduma 62., 63., 69.–82., 87., 89., 99., 100. un 109. punktā.

¹⁷ C-409/13, EU:C:2015:217, 70. punkts.

¹⁸ EPSU norāda uz pārsūdzētā sprieduma 34., 63.–81. un 93. punktu.

¹⁹ Pārsūdzētā sprieduma 34. un 74. punktā.

²⁰ EPSU kritizē pārsūdzētā sprieduma 74.–77., 87. un 96. punktu.

²¹ T-135/96, EU:T:1998:128, 84. punkts.

²² EPSU kritizē pārsūdzētā sprieduma 82. un 94.–98. punktu. “Diskrecionāru” politisko pilnvaru rezultātā Padomei tiktu liegta iespēja īstenot savas pilnvaras pieņemt vai nepieņemt lēmumu atbilstoši LESD 155. panta 2. punktam, tiktu iznīcināta partneru autonomija un Komisijai tiktu piešķirta vieta pie sarunu galda līdzās sociālajiem partneriem. Vispārējās tiesas izmantotā pieeja attiecībā uz Komisijas veikto piemērotības pārbaudi apdraudētu sociālo partneru autonomiju un pārkāptu viņu pamattiesības, jo šī kontrole attiecoties vienīgi uz nolīgumiem, kas noslēgti ārpus Līgumā paredzētā apspriešanās procesa.

²³ Šajā ziņā, lai gan LESD 154. un 155. pantā paredzētā “otra” procedūra sociālajiem partneriem piešķir uzdevumu autonomi apspriest, sagatavot un apstiprināt nolīguma saturu, neesot analogiskas procedūras, kas ļautu Parlamentam autonomi izstrādāt tiesību akta priekšlikuma saturu.

2. Vērtējums

39. Pirmais un otrais pamats būtībā attiecas uz tiesību kļūdām, ko Vispārējā tiesa esot pieļāvusi, interpretējot LESD 154. un 155. pantu, it īpaši attiecībā uz Komisijas lomu LESD 155. panta 2. punktā paredzētajā procedūrā.

a) Par apgalvoto pirmā pamata neefektivitāti

40. Komisija uzskata, ka *EPSU* nepaskaidro iemeslus, kuru dēļ saskaņā ar LESD 155. panta 2. punktu pieņemto tiesību aktu iespējami kļūdainajai kvalifikācijai esot bijusi noteicoša loma, noraidot tās Vispārējā tiesā celtās prasības pirmo pamatu, un līdz ar to tai esot bijusi nozīme, noraidot šo prasību.

41. Jautājums, kas ir šīs lietas pamatā, ir par to, vai Vispārējā tiesa ir pamatoti apstiprinājusi Komisijas lēmumu atteikties ierosināt Padomei īstenot sociālo partneru noslēgto nolīgumu. Tā kā runa ir par atteikuma lēmumu un Padomei nav iesniegts neviens priekšlikums šajā ziņā, Komisijas paustās šaubas par nepieciešamību noteikt to, kāda veida akts varētu izrietēt no procedūras atbilstoši LESD 155. panta 2. punktam, pirmšķietami ir pamatotas, jo šāds jautājums, ņemot vērā attiecīgos apstākļus, ir hipotētisks.

42. Tomēr ir jāatzīst, ka pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa ir izvērtējusi LESD 155. panta 2. punktā paredzētās procedūras iezīmes un Padomes noteikto pasākumu raksturu. Vispārējā tiesa šo pārbaudi uzsāka pārsūdzētā sprieduma daļā, kas attiecas uz šīs tiesību normas sistēmisko interpretāciju²⁴. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru iebildumi, kas vērsti pret Vispārējās tiesas nolēmuma *ad abundantiam* motīviem, nevar izraisīt šī nolēmuma atcelšanu un tāpēc ir neefektīvi²⁵. Šajā lietā Vispārējā tiesa pamatojās uz šo daļu, lai nonāktu pie secinājuma saistībā ar Komisijas lomu atbilstoši šai tiesību normai.

43. Šo iemeslu dēļ un piemērojot *in dubio pro actione*²⁶ principu, es uzskatu par nepieciešamu izskatīt pēc būtības pirmo *EPSU* izvirzīto pamatu, kas ir jāanalizē kopā ar otro pamatu, jo šie abi pamati ir cieši saistīti.

b) Par lietas būtību

44. Kad Komisija konsultējas ar sociālajiem partneriem, tie var informēt Komisiju par savu vēlmi savā starpā noslēgt nolīgumu Savienības līmenī atbilstoši LESD 155. pantā paredzētajai procedūrai vienā vai vairākās jomās, uz kurām attiecas LESD 153. pants. Runājot par šī nolīguma īstenošanu Savienības līmenī, tā saskaņā ar LESD 155. panta 2. punkta pirmo daļu notiek pēc pušu kopīga lūguma, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu un Padomes lēmumu. Šajā lietā nav strīda par to, ka attiecīgais nolīgums ietilpst LESD 153. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzētajā jomā un ka tas principā var tikt īstenots Savienības līmenī. Strīds ir par to, vai Komisijas priekšlikums, kas Padomei izteikts, piemērojot šo tiesību normu, ir diskrecionārs akts, un kāds ir šīs rīcības brīvības iespējamais apjoms. *EPSU* uzskata, ka Komisija, lemjot par to, vai iesniegt priekšlikumu Padomei,

²⁴ Skat. it īpaši pārsūdzētā sprieduma 64. un nākamos punktus, konkrētāk, šī sprieduma 69. punktu.

²⁵ Skat. rīkojumu, 2007. gada 9. marts, *Schneider Electric*/Komisija (C-188/06 P, EU:C:2007:158, 64. punkts). Šajā nozīmē skat. arī spriedumus, 2005. gada 28. jūnijs, *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija (C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P, EU:C:2005:408, 148. punkts), un 2007. gada 19. aprīlis, *ITSB/Celltech* (C-273/05 P, EU:C:2007:224, 56. un 57. punkts), kā arī rīkojumu, 2006. gada 23. februāris, *Piau*/Komisija (C-171/05 P, EU:C:2006:149, 86. punkts).

²⁶ Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta M. Špunara [M. Szpunar] secinājumus lietā LL/Parlaments (C-326/16 P, EU:C:2017:605, 69. punkts).

var pārbaudīt vienīgi sociālo partneru noslēgtā nolīguma tiesiskumu un to pārstāvību. Komisija savukārt uzskata, ka papildus diviem iepriekš minētajiem pārbaudes aspektiem tā ir kompetenta lemt par nolīguma īstenošanas piemērotību Savienības līmenī.

45. Tādējādi šīs lietas galvenā problēma ir par to, vai, nepastāvot pierādījumiem, kas liktu apšaubīt starp sociālajiem partneriem noslēgtā nolīguma tiesiskumu un šī nolīguma parakstītāju pušu pārstāvību, Komisijai ir saistošs to kopīgais lūgums un līdz ar to tai ir pienākums ierosināt Padomei īstenot šo nolīgumu Savienības līmenī. Lai atbildētu uz šo jautājumu, saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, kā Vispārējā tiesa to atgādināja pārsūdzētajā spriedumā²⁷, ir jāņem vērā ne tikai LESD 155. panta 2. punkta formulējums, bet arī šīs tiesību normas konteksts un mērķi²⁸. To ņemot vērā un kā es norādīju šo secinājumu 41. punktā, veicot šīs tiesību normas gramatisko, sistēmisko un teleoloģisko interpretāciju, lai noteiktu Komisijas pilnvaru apmēru un saskaņā ar šo pašu tiesību normu pieņemtā tiesību akta iedabu, Tiesai būs jānosaka, vai Vispārējās tiesas veiktajā interpretācijā ir pieļauta kļūda.

1) Gramatiskā interpretācija

46. EPSU būtībā uzskata, ka LESD 155. panta 2. punktā ietvertās frāzes angļu valodā “shall be implemented” izmantošana ir pielīdzināma tam, ka Komisijai tiek noteikts pienākums, neatstājot tai nekādu rīcības brīvību, lemt par iespējas Padomei piedāvāt vai nepiedāvāt sociālo partneru apstiprināto tekstu lietderību.

47. Manuprāt, šī argumentācija gramatiskā ziņā nevar tikt atbalstīta turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ.

48. Šajā ziņā ir jāpatur prātā, ka saskaņā ar vispārpieņemtu likumdošanas redakcionālo praksi juridiskie formulējumi parasti tiek izteikti īstenības izteiksmē, ja vien attiecīgās normas mērķis neprasa citas laika izteiksmes izmantošanu. Tā kā īstenības izteiksmes izmantošana juridiskajos formulējumos ir norma, tikai no tā vien, ka ir izmantota šī izteiksme, nevar secināt, ka attiecīgais darbības vārds izsaka pienākumu vai imperatīvu²⁹ attiecīgās tiesību normas adresātiem³⁰. Man šķiet, ka tas tā ir attiecībā uz LESD 155. panta 2. punkta formulējumu. Šo iemeslu dēļ interpretējamā frāze ir jāizvērtē, ņemot vērā tiesību normu, kurā tā ir ietverta.

49. Šajā ziņā no LESD 155. panta 2. punkta formulējuma izriet, ka Savienības līmenī noslēgtus nolīgumus īsteno vai nu saskaņā ar procedūrām un praksi, kas raksturīga sociālajiem partneriem un dalībvalstīm, vai – jautājumos, uz ko attiecas LESD 153. pants³¹, – pēc parakstītāju pušu kopīga lūguma, Padomei pieņemot lēmumu pēc Komisijas priekšlikuma. Šajā tiesību normā ietvertie vārdi “intervient” franču valodas redakcijā un “shall be implemented” angļu valodas redakcijā attiecas uz diviem šajā 2. punktā paredzētajiem gadījumiem un, kā Vispārējā tiesa ir norādījusi

²⁷ Skat. pārsūdzētā sprieduma 48. punktu.

²⁸ Skat. it īpaši spriedumus, 1983. gada 17. novembris, *Merck* (292/82, EU:C:1983:335, 12. punkts), un 2019. gada 26. februāris, *Rimšēvičs* un *ECB/Latvija* (C-202/18 un C-238/18, EU:C:2019:139, 45. punkts).

²⁹ Kā tiks izklāstīts šo secinājumu 54. un nākamajos punktos, interpretāciju, saskaņā ar kuru LESD 155. panta 2. punkts nav imperatīva norma, apstiprina tā rašanās vēsture.

³⁰ Saskaņā ar apraksta teoriju tagadnes īstenības izteiksmes veids atbilst tiesību funkcijai, kas ir noteikt katras personas statusu (šajā ziņā skat. Villey, M., “De l’indicatif dans le droit”, *Archives de philosophie du droit*, Dalloz, Parīze, 19. sējums, 1974, 33.–61. lpp.). Cornu, G., uzskata, ka īstenības izteiksme varētu “likt iedomāties, ka minētais noteikums nav patvaļīgi noteikts, bet gan dabiski pamatots, ka tiesības ir tuvas lietu būtībai” (Cornu, G., *Linguistique juridique*, Montchrestien, Parīze, 1990, 271. lpp.).

³¹ Man šķiet, ka saskaņā ar LESD 153. panta 1. un 2. punktu un 155. panta 2. punktu, lasot tos kopsakarā ar LES 16. panta 3. punktu, šis nolīgums ietilpst jomā, kas reglamentēta LESD 153. pantā un attiecībā uz kuru Padome var pieņemt lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu.

pārsūdzētā sprieduma 58. un 59. punktā, tie ir uzskatāmi par formulējumu, kura mērķis ir atspoguļot šo divu procedūru ekskluzīvo raksturu, lai īstenotu nolīgumu, proti, vai nu valsts līmenī, vai Savienības līmenī. Man šķiet, ka pārējās valodu redakcijas³² ir vēl skaidrākas attiecībā uz to, ka LESD 155. panta 2. punktā ir izsmeļoši aprakstītas divas iespējas, kuras var izvēlēties, lai īstenotu sociālo partneru noslēgto nolīgumu. No tā izriet, ka Savienības tiesībās nav paredzēta nekāda cita sociālo partneru noslēgto nolīgumu īstenošana, izņemot divas iepriekš minētās iespējas.

50. Turklāt es uzskatu, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 62. punktā pamatoti ir norādījusi, ka vārdi “intervient” franču valodas redakcijā un “shall be implemented” angļu valodas redakcijā attiecas gan uz “Padomes lēmumu”, gan uz “Komisijas priekšlikumu”. No LESD 155. panta 2. punkta pirmā teikuma gramatiskās struktūras izriet, ka nav iespējams interpretēt šo tiesību normu tādējādi, ka tajā vienlaikus ietilpst, pirmkārt, Komisijas pienākums ierosināt sociālo partneru noslēgtā nolīguma īstenošanu un, otrkārt, Padomes rīcības brīvība izlemt, vai pieņemt vai nepieņemt lēmumu par šī nolīguma īstenošanu. Pretēja interpretācija, proti, interpretācija, saskaņā ar kuru Padomei būtu pienākums īstenot sociālo partneru nolīgumu un pieņemt attiecīgo lēmumu, manuprāt, atņemtu jebkādu jēgu šī punkta otrajai daļai, kas reglamentē balsojumu Padomē³³.

51. Līdz ar to nebūtu iespējams LESD 155. panta 2. punkta noteikumus interpretēt tādējādi, ka ar to Komisijai ir noteikts pienākums Padomei piedāvāt sociālo partneru apspriesto nolīgumu. Turklāt ir jānorāda, ka LESD 155. panta 2. punktā ietvertā frāze “pēc Komisijas priekšlikuma” tieši precizē, ka Komisija ierosina attiecīgo nolīgumu Padomei, jo priekšlikums, manuprāt, ir diskrecionārs akts, ar kuru tiek uzsākta attiecīgā procedūra un bez kura Padome nevar rīkoties, piemērojot šo tiesību normu³⁴. EPSU būtībā neapstrīd Komisijas iespēju nepiedāvāt Padomei nolīguma starp sociālajiem partneriem īstenošanu. Proti, tā gan savā apelācijas sūdzībā, gan tiesas sēdē atzina, ka šīs iestādes kompetencē ir pārbaudīt sociālo partneru noslēgtā nolīguma tiesiskumu un šo partneru pārstāvību, un šo divu aspektu pārbaudes rezultātā Komisija var atteikties iesniegt Padomei priekšlikumu, lai tā pieņemtu lēmumu. Turklāt EPSU uzskata, ka šāda iespēja ir saistīta ar nosacījumiem, kas šajā tiesību normā nav nepārprotami paredzēti. Tāpēc es uzskatu, ka EPSU veiktā LESD 155. panta 2. punkta interpretācija, kas, šķiet, ir balstīta uz kļūdainu Vispārējās tiesas 1998. gada 17. jūnija sprieduma *UEAPME*/Padome, T-135/96³⁵, interpretāciju, to iemeslu dēļ, kas tiks izklāstīti šo secinājumu 59.–72. punktā, ir acīmredzami nekonsekventa un pretrunā šīs tiesību normas formulējumam. Iepriekš minēto iemeslu dēļ es uzskatu, ka LESD 155. panta 2. punktā paredzētā Komisijas iespēja ierosināt vai neierosināt Padomei īstenot sociālo partneru noslēgto nolīgumu var būt tikai diskrecionārs akts, kas ietver prognozes piemērotības vērtējumu saistībā ar visiem ar to saistītajiem aspektiem.

³² Tostarp spāņu valodā: “La aplicación de los acuerdos celebrados a nivel de la Unión se realizará, ya sea según [...] ya sea [...]”; vācu valodā: “Die Durchführung der auf Unionsebene geschlossenen Vereinbarungen erfolgt entweder [...] oder [...]”; igauņu valodā: “Liidu tasandil sõlmitud kokkuleppeid rakendatakse tööturu osapoolte ja liikmesriikide kehtivate menetluste või tavade kohaselt, artiklis 153 käsitletud küsimustes aga allakirjutanute ühisel taotlusel”; itāļu valodā: “Gli accordi conclusi a livello dell’Unione sono attuati secondo le procedure e [...] o, e [...]”; holandiešu valodā: “De tenuitvoerlegging van de op het niveau van de Unie gesloten overeenkomsten geschiedt hetzij [...], hetzij [...]”; portugāļu valodā: “Os acordos celebrados ao nível da União serão aplicados, quer [...] quer, [...]” un somu valodā: “Unionin tasolla tehdyt sopimukset pannaan täytäntöön joko työmarkkinaosapuolten ja jäsenvaltioiden omien menettelyjen ja käytäntöjen mukaisesti tai [...]”.

³³ Skat. Franssen, E., *Legal Aspects of the European Social Dialogue*, Intersentia, Antverpene, 2002, 287. un 288. lpp.

³⁴ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 14. aprīlis, Padome/Komisija (C-409/13, EU:C:2015:217).

³⁵ EU:T:1998:128.

52. Pilnīguma labad jānorāda, ka LESD 155. panta 2. punktā ir izmantots vārds “lēmums”, papildus neprecizējot šī Padomes pieņemtā akta kvalifikāciju³⁶. Lai gan šis vārds teorētiski var tikt saprasts *stricto sensu* vai *lato sensu*, pirmajā gadījumā atsaucoties uz LESD 288. pantā³⁷ ietvertu definīciju, saskaņā ar kuru “lēmumi uzliek saistības kopumā” un “[lēmumi,] kuros ir norādīti konkrēti adresāti, ir saistoši tikai šiem adresātiem”, savukārt otrais attiecas uz jebkuru aktu, kas rada tiesiskās sekas³⁸, doktrīnā ir vispārēji atzīts, ka šajā gadījumā runa ir par lēmumiem *sui generis* ar *erga omnes*³⁹ saistošo raksturu, kas dalībvalstīm uzliek saistības attiecībā uz sasniedzamo rezultātu⁴⁰. Institucionālā praksē nolīgumi, kurus noslēguši sociālie partneri un kurus Padome ir pieņēmusi Savienības līmenī, ir izstrādāti direktīvu formā, ar kurām tiek īstenoti sociālo partneru noslēgtie nolīgumi⁴¹.

53. Līdz ar to no LESD 155. panta 2. punkta gramatiskās interpretācijas izriet, ka EPSU ieteiktā pieeja pārsniegtu šajā tiesību normā noteiktos gramatikas ierobežojumus.

2) LESD 155. panta 2. punktā paredzētās procedūras izstrādāšanas vēsture

54. EPSU ieteiktā pieeja, manuprāt, nav saderīga ar sociālā dialoga rašanos Savienības līmenī, jo šis dialogs jau no paša sākuma ir ticis izstrādāts, pirmkārt, autonomi no dalībvalstu tiesību sistēmām⁴² un, otrkārt, Komisijas paspārnē⁴³.

55. Vispirms – Vienotajā Eiropas aktā⁴⁴, ar kuru EEK līgumā tika pievienots 118.B pants, bija paredzēts, ka “Komisijai Eiropas līmenī ir jātiecas attīstīt darba devēju un darba ņēmēju dialogu, kas, ja abas puses to uzskata par vēlamu, var radīt līgumattiecības” [neoficiāls tulkojums]. Šādi rīkojoties, ar Vienoto Eiropas aktu Komisijai tostarp tika uzticēts uzdevums attīstīt un veicināt sociālo dialogu Kopienas līmenī. Praksē tajā laikā Komisijas loma lielā mērā pārsniedza vienkāršu šķīrējtiesneša vai mediatora lomu⁴⁵, jo sociālie partneri darbojas pēc tās iniciatīvas.

³⁶ Skat. Dorssemont, F., 1. nodaļa: “Some Reflections on the Origin, Problems and Perspectives of the European Social Dialogue”, no: Vos (de) Marc, *A Decade Beyond Maastricht: The European Social Dialogue Revisited*, Kluwer Law International, Hāga, 2003, 29. lpp.

³⁷ LESD 288. pantā ir paredzēts, ka, “īstenojot Savienības pilnvaras, iestādes pieņem regulas, direktīvas un lēmumus, kā arī sniedz ieteikumus vai atzinumus”.

³⁸ Skat. Dorssemont, F., minēts iepriekš 36. zemsvītras piezīmē, 29. lpp.

³⁹ Turpat, 29. un 30. lpp.

⁴⁰ Saskaņā ar doktrīnu pastāv noteikts skaits tiesību aktu, kas nav legīslatīvi akti un kas tiek pieņemti tieši uz LESD pamata. Skat. Best, E., “Legislative Procedures after Lisbon: Fewer, Simpler, Clearer”, *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2007, 15, Nr. 1, 93. lpp.

⁴¹ Skat. it īpaši Padomes Direktīvu 97/81/EK (1997. gada 15. decembris) par *UNICE*, *CEEP* un EAK noslēgto pamatnolīgumu par nepilna darba laika darbu (OV 1998, L 14, 9. lpp.); Padomes Direktīvu 96/34/EK (1996. gada 3. jūnijs) par *UNICE*, *CEEP* un EAK noslēgto pamatnolīgumu attiecībā uz bērna kopšanas atvaļinājumu (OV 1996, L 145, 4. lpp.) un Padomes Direktīvu 1999/70/EK (1999. gada 28. jūnijs) par *UNICE*, *CEEP* un EAK noslēgto pamatnolīgumu par darbu uz noteiktu laiku (OV 1999, L 175, 43. lpp.).

⁴² Skat. Dorssemont, F., minēts iepriekš 36. zemsvītras piezīmē, 17. lpp.

⁴³ Koster, J.-V., “Le dialogue social européen à l’épreuve de la “modernisation” du marché du travail”, *Revue française des affaires sociales*, Nr. 1, 2012, 62.–79. lpp. Vispārīgā un vēsturiskā pārskatā skat. Barnard, C., *EU Employment Law*, Oxford European Union Law Library, Oksforda, 2012, 713. un nākamās lappuses.

⁴⁴ Ar 22. pantu Vienotajā Eiropas aktā, kas parakstīts Luksemburgā 1986. gada 17. februārī un Hāgā 1986. gada 28. februārī un kas stājas spēkā 1987. gada 1. jūlijā, tika papildināts EEK līgums, iekļaujot tajā 118.B pantu. Vēsturiskā pārskatā skat. Pochet, P., un Degryse, C., “The European Social Dialogue: What Is the Role of Employers and What Are the Hopes for the Future?”, no: F. Vandenbroucke, C. Barnard un G. De Baere (izd.), *A European Social Union after the Crisis*, Cambridge University Press, Kembridža, 2017, 211.–237. lpp.

⁴⁵ Skat. Henni, A., “Le dialogue social européen. Enjeux, structures, résultats”, *Courrier hebdomadaire du CRISP*, 2001, 1741. sēj., Nr. 36, 5.–50. lpp.

56. Turklāt LESD 154. un 155. panta pamatā ir Nolīguma par sociālo politiku⁴⁶ 3. un 4. pants, kas Kopienu tiesībās tika iekļauts ar Māstrihtas līguma 14. protokolu par sociālo politiku (turpmāk tekstā – “Nolīgums par sociālo politiku”)⁴⁷, kura pamatā savukārt ir sociālo partneru noslēgtais nolīgums par sociālo politiku⁴⁸. Valstu un valdību vadītāji, kas 1991. gada decembrī tikās Māstrihtas starpvaldību konferencē, pieņemot Nolīgumu par sociālo politiku, atcēla tajā ietverto rindkopu, kurā bija precizēts, ka nolīgumi starp sociālajiem partneriem ir jāīsteno “tādi, kā tie ir noslēgti”⁴⁹. Šī atcelšana, manuprāt, norāda, ka valstu un valdību vadītāji jau no paša sākuma ir vēlējušies, lai iestādes kontrolētu sociālo partneru apspriestā nolīguma saturu un tā īstenošanu Savienības līmenī.

57. Visbeidzot, Komisijas kā iniciatores loma sociālā dialoga jomā netieši izriet no paziņojumiem, kurus šī iestāde ir publicējusi tostarp attiecībā uz iepriekš minēto tiesību normu piemērošanu⁵⁰. Proti, jau no paša sākuma sociālais dialogs nebija tikai vienkāršas kolektīvas sarunas, bet tas bija cieši saistīts ar Komisijas iniciatīvu⁵¹.

58. Rezumējot – gan LESD 154. un 155. panta rašanās vēsture, gan Komisijas publicētie paziņojumi norāda uz to, ka tās loma sociālo partneru noslēgto nolīgumu īstenošanā nevar tikt ierobežota tikai ar tāda pilnvarotā pārstāvja statusu, kuram ir uzticēts iesniegt nolīgumus Padomei to pieņemšanai, nepastāvot nekādai kompetencei izvērtēt to īstenošanas Savienības līmenī lietderību.

3) Sistēmiskā interpretācija

i) LESD 155. panta 2. punkta interpretācija, lasot to kopā ar LESD 154. un 155. panta noteikumiem

59. LESD 154. un 155. pants, aplūkoti kopumā, ir īpašs juridiskais pamats Savienības darbību uzsākšanai un noteikšanai sociālās politikas jomā. Atšķirībā no citām Līgumos paredzētajām jomām šis jomas īstenošana Savienības līmenī prasa un veicina pastāvīgu dialogu starp Komisiju, no vienas puses, un sociālajiem partneriem, no otras puses. Šajā ziņā LESD 154. pantā tostarp ir paredzēts apspriešanās ar pēdējiem minētajiem mehānisms, kura sekas tostarp ir sociālo partneru lomas un neatkarības atzīšana attiecībā uz atbilstošā pasākuma noteikšanu.

⁴⁶ Līgums, kas noslēgts starp Eiropas Kopienas dalībvalstīm, izņemot Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti (OV 1992, C 191, 91. lpp.). Konkrētāk, pirmkārt, Nolīguma par sociālo politiku 3. panta 2.–4. punktā un 4. pantā ir paredzēta pašlaik LESD 154. panta 2.–4. punktā noteiktā procedūra. Otrkārt, saskaņā ar Nolīguma par sociālo politiku 4. panta 1. punktu (tagad – LESD 155. panta 1. punkts) sociālie partneri bija tiesīgi lūgt Komisiju ierosināt, lai Padome īstenotu nolīgumu, ko tie ir apsprieduši saskaņā ar Nolīguma par sociālo politiku 4. panta 2. punktu (tagad – LESD 155. panta 2. punkts).

⁴⁷ Par sociālo partneru saskaņā ar EK līguma 139. pantu noslēgto nolīgumu īstenošanu skat. Deinert, O., “Modes of Implementing European Collective Agreements and Their Impact on Collective Autonomy”, *Industrial Law Journal*, 32. sējums, Nr. 4, 2003. gada decembris, 317.–325. lpp.

⁴⁸ *UNICE, CEEP* un *EAK* noslēgtais nolīgums. Šis nolīgums piedāvāja pārstrādāt EEK līguma 118. panta 4. punktu, 118.A pantu un 118.B pantu.

⁴⁹ Henni, A., “Le dialogue social européen. Enjeux, structures, résultats”, *Courrier hebdomadaire du CRISP*, 1741. sēj., Nr. 36, 2001, 5.–50. lpp.

⁵⁰ Skat. it īpaši tās paziņojumus, COM(93) 600, galīgā redakcija, (1993. gada 14. decembris) par Protokola par sociālo politiku īstenošanu, ko Komisija iesniegusi Padomei un Eiropas Parlamentam; COM(1998) 322, galīgā redakcija, (1998. gada 20. maijs), par sociālā dialoga pielāgošanu un veicināšanu Kopienas līmenī un COM(2002) 341, galīgā redakcija, (2002. gada 26. jūnijs) “Eiropas sociālais dialogs – modernizācijas un pārmaiņu dzinējspēks”.

⁵¹ Mias, A., “Du dialogue social européen au travail législatif communautaire: Maastricht, ou le syndical saisi par le politique”, *Droit et société*, 2004, Nr. 58, 657.–682. lpp.

60. Attiecībā uz apspriešanos LESD 154. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Komisija, pirms tā iesniedz priekšlikumus sociālās politikas jomā, apspriežas ar sociālajiem partneriem par Savienības rīcības iespējamo ievirzi. Tālāk, saskaņā ar LESD 154. panta 3. punktu, ja Komisija pēc šīs pirmās apspriešanās uzskata, ka Savienības rīcība ir vēlama, tai no jauna ir jāapspriežas ar sociālajiem partneriem par paredzētā priekšlikuma saturu⁵².

61. Jāuzsver, ka šī pirmā apspriešanās, kas paredzēta LESD 154. panta 2. punktā, ir vispārīga rakstura un neietekmē Komisijas vēlāku lēmumu iesniegt vai neiesniegt konkrētu priekšlikumu sociālās politikas jomā. Tādējādi šī apspriešanās ar sociālajiem partneriem nekādi neietekmē Komisijas rīcības brīvību, iesniedzot Padomei pieņemamo tiesību aktu priekšlikumus. Saskaņā ar LESD 154. panta 3. punktu Komisijai ir pienākums uzsākt otro apspriešanos ar sociālajiem partneriem vienīgi tad, ja tā “atzīst Savienības rīcību par vēlamu”.

62. Savukārt, ja Komisijas pārdomu procesa rezultātā tiek secināts, ka Savienības rīcība nav vēlama, gan no LESD 154. panta 2. punkta, gan 3. punkta izriet, ka līdz tam ar sociālajiem partneriem īstenotā apspriešanās ir neefektīva saistībā ar šādu iespējamu rīcību.

63. Šo abu apspriežu veidu rezultātā saskaņā ar LESD 154. panta 4. punktu uzdevums izstrādāt attiecīgo pasākumu materiālo saturu var tikt nodots sociālajiem partneriem⁵³. Šāda izstrāde, kas panākta sarunās starp sociālajiem partneriem, kuri ir sociālā dialoga dalībnieki, notiek autonomi no Savienības iestādēm. Šajā tiesību normā ir paredzēts, ka sociālie partneri var informēt Komisiju par savu vēlmi uzsākt sarunas, kā rezultātā starp tiem varētu tikt noslēgts nolīgums, tomēr tas nav obligāti. Šo sarunu laikā sociālie partneri izbeidz savu konsultatīvo lomu, lai aktīvi piedalītos sociālās politikas pasākumu noteikšanā, savukārt Komisija no šīs lomas uz laiku atsakās sociālo partneru labā. Lai izvairītos no tā, ka šo pēdējo ierosinātās iniciatīvas rezultātā vispārēji tiek paralizēta joma, kas ir sarunu priekšmets, piemēram, tādēļ, ka sarunas tiek izbeigtas, vai tādēļ, ka sociālie partneri nevar vienoties saprātīgā termiņā, lai gan attiecīgajā jomā ir nepieciešama rīcība, LESD 154. panta 4. punktā ir noteikts, ka sarunu process principā nedrīkst pārsniegt deviņus mēnešus⁵⁴. Lai gan šajā tiesību normā tas nav skaidri precizēts, no tā izriet, ka, beidzoties šim termiņam, Komisija atgūst visas procesa kontroles pilnvaras, tostarp pilnvaras pašai izstrādāt atbilstošus priekšlikumus attiecīgās sociālās politikas jomā.

64. Tādējādi LESD 154. un 155. pantā ir reglamentēti dažādi viena un tā paša tāda lēmumu pieņemšanas procesa aspekti, kurš ir paredzēts sociālās politikas pasākumu izstrādei, kā to pierāda pirmajā minētajā tiesību normā ietvertā atsauce uz otro minēto tiesību normu. Lai gan formāli šīs divas tiesību normas veido divus atšķirīgus juridiskos pamatus, jo to rezultātā var tikt noteikts viens un tas pats pasākums, es uzskatu, ka tās ir jāizskata kopā. No šo tiesību normu kombinācijas izriet, ka, neraugoties uz iepriekš minētajām īpatnībām, tās neatņem Komisijai tās “klasisko” lomu sociālās politikas jomā, kas it īpaši izpaužas kā iniciatīvas pilnvaru īstenošana, izmantojot priekšlikumus, kuri iesniegti, lai veicinātu Savienības vispārējās intereses LESD 17. panta 1. punkta izpratnē.

⁵² No Francijas Senāta informatīvā ziņojuma, kas sagatavots 2017. gadā, izriet, ka kopš 1992. gada aptuveni trīsdesmit tematiem tika piemērotas LESD 154. pantā paredzētās apspriedes un prakse Komisija 87 uzskaitītajām organizācijām (tostarp 65 darba devēju organizācijām, no tām lielākā daļa ir nozaru organizācijas, un 22 arodbiedrību organizācijām) veltīja sešas nedēļas, lai paustu savus apsvērumus pirmajā un pēc tam otrajā apspriešanās procesā. Ziņojums pieejams šādā tīmekļvietnē: <https://www.senat.fr/rap/r16-556-1/r16-556-130.html>.

⁵³ Skat. Didry, C., “L’émergence du dialogue social en Europe: retour sur une innovation institutionnelle méconnue”, *Année sociologique*, 2009, 59. sējums, Nr. 2, 417.–447. lpp. Pieejams šādā tīmekļvietnē: <https://www.cairn.info/revue-l-annee-sociologique-2009-2-page-417.htm>.

⁵⁴ Šajā tiesību normā ir paredzēta pagarināšanas iespēja, par kuru savstarpēji vienojas attiecīgie sociālie partneri un Komisija.

65. No LESD 154. un 155. panta, lasot tos kopā, izriet, ka šajās tiesību normās paredzētās procedūras notiek Komisijas vadībā, izņemot sarunu posmu, kurā Komisijas iejaukšanās tiek apturēta. Kā pamatoti norādīja Vispārējā tiesa⁵⁵, tas, ka saskaņā ar LESD 155. panta 2. punktu Padome rīkojas “pēc Komisijas priekšlikuma”, nozīmē, ka, lai gan sarunas un nolīguma noslēgšana ir vienīgi attiecīgo sociālo partneru kompetencē, Komisija atgūst kontroli pār procedūru tad, kad tie kopīgi lūdz nolīguma īstenošanu Savienības līmenī, un Komisijai ir jāizvērtē, vai ir vai nav jāiesniedz priekšlikums Padomei⁵⁶. Pretēji tam, ko, šķiet, apgalvo *EPSU* apelācijas sūdzībā, Komisijas pilnvaras uzsākt konsultācijas ar sociālajiem partneriem LESD 154. panta izpratnē nevar tikt pielīdzinātas tās pilnvarām pieņemt priekšlikumus, lai nodrošinātu nolīguma, kas noslēgts starp sociālajiem partneriem īstenošanu saskaņā ar LESD 155. panta 2. punktu.

66. Uzskatu, ka *EPSU* pieeja, saskaņā ar kuru Komisija, kad tai atbilstoši LESD 155. panta 2. punktam ir jānosaka, vai ir pamats ierosināt Savienības līmenī īstenot sociālo partneru noslēgto nolīgumu, var veikt vienīgi šī nolīguma tiesiskuma pārbaudi un sociālo partneru pārstāvības pārbaudi, kā es to jau uzsvēru šajos secinājumos⁵⁷, ir balstīta uz kļūdainu 1998. gada 17. jūnija sprieduma *UEAPME*/Padome⁵⁸ interpretāciju. Vispirms jānorāda, ka minētās lietas faktiskie apstākļi būtiski atšķiras no tiem, kas Tiesai tika izklāstīti šajā lietā. No minētā sprieduma izriet, ka atšķirībā no šīs lietas Komisija piedāvāja Padomei Savienības līmenī īstenot pamatnolīgumu par bērna kopšanas atvaļinājumu, ko noslēgušas galvenās starpnozaru organizācijas⁵⁹. Turklāt Padome, pamatojoties uz šo priekšlikumu, pieņēma Direktīvu 96/34/EK⁶⁰, kas bija prasības atcelt tiesību aktu priekšmets, kuras rezultātā tika pasludināts minētais spriedums⁶¹. Prasītāja – Eiropas Amatniecības, mazo un vidējo uzņēmumu asociācija – apgalvoja, ka tai ir īpašas tiesības ar nolīgumu par sociālo politiku ieviesto procesuālo mehānismu ietvaros, tostarp vispārējās tiesības piedalīties otrās procedūras sarunu posmā un īpašas tiesības piedalīties sarunās par pamatnolīgumu, kuras tā uzskata par pārkāptām pamatnolīguma noslēgšanas procedūrā, kas notika pirms šīs direktīvas pieņemšanas. Tieši šajā kontekstā un, precīzāk, izvērtējot prasības pieņemamību, Vispārējā tiesa norādīja, ka prasītājas kā personas, kura nav piedalījusies apstrīdētā pamatnolīguma noslēgšanā, iespējamais tiesību pārkāpums un līdz ar to tās tiesības lūgt atcelt direktīvu, kurai piemīt vispārpiemērojama akta iezīmes, var tikt atzīts vienīgi tad, ja Komisija un Padome nav izpildījušas savu pienākumu pārbaudīt atvasināto tiesību akta pieņemšanas procedūru, ko īsteno attiecīgie sociālie partneri⁶².

67. 1998. gada 17. jūnija spriedumā *UEAPME*/Padome⁶³ Vispārējā tiesa atzina prasību par nepieņemamu, uzskatot, ka Komisija un Padome ir pamatoti uzskatījušas, ka pamatnolīguma parakstītāju kopējā pārstāvība, ņemot vērā pamatnolīguma saturu, bija pietiekama, lai to īstenotu Kopienas līmenī ar Padomes aktu, un ka prasītājai tādējādi nav izdevies pierādīt, ka tai bija tiesības prasīt Padomei novērst šādu īstenošanu⁶⁴. Lietā, kurā tika pasludināts šis spriedums, nav sniegts

⁵⁵ Skat. pārsūdzētā sprieduma 73. un 74. punktu.

⁵⁶ Šajā nozīmē un pēc analogijas skat. 1998. gada 17. jūnija spriedumu *UEAPME*/Padome (T-135/96, EU:T:1998:128, 84. punkts), saskaņā ar kuru, ja sociālie partneri noslēdz nolīgumu, kuru tie kopīgi lūdz īstenot Savienības līmenī, tie iesniedz kopīgu lūgumu Komisijai, kas, tādējādi atgūstot kontroli pār procedūru, pārbauda, vai šajā ziņā ir jāiesniedz priekšlikums Padomei.

⁵⁷ Skat. šo secinājumu 51. punktu.

⁵⁸ T-135/96, EU:T:1998:128.

⁵⁹ *UNICE*, *CEEP* un *EAK*.

⁶⁰ Padomes Direktīva (1996. gada 3. jūnijs) par *UNICE*, *CEEP* un *EAK* noslēgto pamatnolīgumu par bērna kopšanas atvaļinājumu (OV 1996, L 145, 4. lpp.).

⁶¹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1998. gada 17. jūnijs, *UEAPME*/Padome (T-135/96, EU:T:1998:128, 4.–11. punkts).

⁶² Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1998. gada 17. jūnijs, *UEAPME*/Padome (T-135/96, EU:T:1998:128, 83.–90. punkts).

⁶³ T-135/96, EU:T:1998:128.

⁶⁴ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1998. gada 17. jūnijs, *UEAPME*/Padome (T-135/96, EU:T:1998:128, 110. un 111. punkts).

nekāds pamatojums, kas ļautu pieņemt, ka Komisijas kompetence ierosināt Padomei sociālo partneru noslēgtā nolīguma īstenošanu attiecas vienīgi uz nolīguma tiesiskuma un sociālo partneru pārstāvības pārbaudi. Gluži pretēji, Vispārējās tiesas analīzes par tiesību normām, kas kļuvušas par LESD 154. un 155. pantu⁶⁵, pārbaude atklāj, ka Komisijai, kad tai ir iesniegts sociālo partneru kopīgs lūgums Savienības līmenī īstenot to noslēgto nolīgumu, ir jāveic vispārējs šī nolīguma demokrātiskas pārstāvības novērtējums, un Komisijas iejaukšanās pasākumiem ir jāatbilst principiem, kuri regulē tās darbību sociālās politikas jomā⁶⁶. No minētā sprieduma izriet, ka pretēji tam, ko apgalvo EPSU, nolīguma tiesiskums un sociālo partneru pārstāvība ir tikai daļa no visiem jautājumiem, kas Komisijai ir jāizvērtē, lai noteiktu, vai ir jāpiedāvā Padomei Savienības līmenī īstenot sociālo partneru noslēgtu nolīgumu. Tomēr no šo divu aspektu pārbaudes nepieciešamības nevar secināt, ka Komisijai ir liegta iespēja izvērtēt citus jautājumus saistībā ar šī nolīguma īstenošanas lietderību. Tā kā Nolīgums par sociālo politiku⁶⁷, kas tika interpretēts lietā, kurā tika pasludināts minētais spriedums, gandrīz burtiski ir pārņemts LESD 154. un 155. pantā, sistēmiskā interpretācija, ko minētajā spriedumā ir veikusi Vispārējā tiesa, līdz šim joprojām ir atbilstoša un pastiprina šajos secinājumos piedāvāto sistēmisko interpretāciju.

ii) LESD 155. panta 2. punkta, lasot to kopā ar LES 17. pantu, interpretācija

68. No LESD 155. panta 2. punkta, lasot to kopā ar citiem Līgumu noteikumiem par Savienības institucionālo uzbūvi, sistēmiskas interpretācijas izriet, ka sociālo partneru izteikts lūgums Savienības līmenī īstenot viņu noslēgto nolīgumu nevar Komisijai noteikt pienākumu to piedāvāt Padomei.

69. Saskaņā ar LES 17. panta 1. punktu Komisija sekmē Savienības vispārējās intereses un šajā nolūkā uzņemas atbilstīgu iniciatīvu. Lai nodrošinātu Savienības vispārējo interešu īstenošanu un nodrošinātu, ka Savienības darbība nav pakļauta trešo personu interesēm, LES 17. panta 3. punkta trešajā daļā ir noteikts, ka, veicot savus pienākumus, Komisija ir pilnīgi neatkarīga un ka tās locekļi nepieņem nevienas valdības vai citas iestādes norādījumus. Tādējādi Komisijai tas, kādi priekšlikumi atbilst Savienības vispārējām interesēm, ir jānosaka pilnībā autonomi, tai nepiemērojot nekādas hierarhiskās saistības vai pakļautības attiecības ne ar vienu subjektu, un nesaņemot rīkojumus vai norādījumus ne no viena subjekta⁶⁸.

70. Līgumos noteikto Savienības mērķu īstenošanai LES 17. panta 2. punkta pirmajā un otrajā teikumā ir paredzēts, ka, ja vien Līgumos nav noteikts citādi, Savienības leģislatīvos aktus var pieņemt, tikai pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, savukārt pārējos aktus pieņem, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, ja tā paredzēts Līgumos.

71. No LES 17. panta noteikumiem izriet, ka Līgumos Komisijai ir piešķirtas īpašas iniciatīvas tiesības, kas ir gan leģislatīvo aktu, gan citu aktu veidu, proti, aktu, kurus var ierosināt pieņemt tikai Komisija, pieņemšanas procedūru pamatā. Tādējādi, kā Tiesa to jau norādīja saistībā ar LES 17. panta 2. punktā un LESD 289. pantā atzītajām likumdošanas iniciatīvas tiesībām, šīs tiesības nozīmē, ka principā Komisijai ir jāizlemj, iesniegt vai neiesniegt tiesību akta priekšlikumu, un

⁶⁵ Attiecībā uz atbilstību skat. šo secinājumu 46. zemsvītras piezīmi.

⁶⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1998. gada 17. jūnijs, *UEAPME*/Padome (T-135/96, EU:T:1998:128, 71. un nākamie punkti, it īpaši 84. un 85. punkts).

⁶⁷ Skat. šo secinājumu 55. un 56. punktu.

⁶⁸ Pēc analogijas skat. spriedumus, 2017. gada 16. februāris, *Margarit Panicello* (C-503/15, EU:C:2017:126, 37. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2015. gada 14. aprīlis, Padome/Komisija (C-409/13, EU:C:2015:217, 70. punkts).

vajadzības gadījumā jānosaka tā priekšmets, mērķis un saturs⁶⁹. Šo plašo rīcības brīvību, kāda ir Komisijai, īstenojot savas tiesības pieņemt priekšlikumus, apstiprina Tiesas judikatūra par institucionālo līdzsvaru, saskaņā ar kuru tad, kad Komisijai ar Līgumiem tiek paredzēta konstitucionāla prerogatīva, piešķirot tai pilnvaras pilnīgi neatkarīgi izvērtēt iespēju iesniegt tiesību akta priekšlikumu vai grozīt šādu priekšlikumu, neviena cita iestāde nevar piespiest Komisijai uzņemties iniciatīvu, ja Komisija nesaskata Savienības interešu esamību⁷⁰.

72. No tā izriet, ka Komisijai piešķirtās pilnvaras iesniegt priekšlikumus, proti, tās iniciatīvas pilnvaras, ir tieši un cieši saistītas ar šai iestādei LES 17. panta 2. punktā noteikto pienākumu veicināt Savienības vispārējās intereses. Tādējādi LESD 155. panta 2. punkts, kas ir šīs lietas pamatā, ciktāl tajā ir skaidri paredzēts, ka Padomes lēmums tiek pieņemts “pēc Komisijas priekšlikuma”, ir īpaša LES 17. panta 2. punktā paredzētā vispārīgā noteikuma izpausme sociālās politikas jomā. Šajā gadījumā attiecībā uz sociālo partneru noslēgtā nolīguma īstenošanu LESD 155. panta 2. punkta izpratnē ir grūti rast pamatotu iemeslu, lai apgalvotu, ka iniciatīvas pilnvarām būtu jābūt ierobežotākai piemērošanas jomai par to, kas Komisijai parasti ir piešķirta ar vispārējo institucionālo kārtību. Komisijas pilnvaru šaura interpretācija, kādu iesaka EPSU, ir vēl jo mazāk pamatota, ja ņemam vērā, ka Savienības vispārējās intereses ir daudz plašākas nekā intereses, ko aizstāv sociālo partneru panākts nolīgums, kas ir tikai gribas sakritība un kuram ir tikai *inter partes* iedarbība⁷¹. Ja nolīgumi, ko sociālie partneri noslēguši un pieņēmuši Savienības līmenī, būtu direktīvu veidā, ar kurām īsteno sociālo partneru noslēgto nolīgumu⁷², Savienības aktam, kas no tā izrietētu, noteikti būtu tādas sekas, kas vairs nebūtu *inter partes*, bet gan *erga omnes*, un tas paplašinātu tā piemērošanu *ratione personae*⁷³, un tādēļ Komisijai ir jānodrošina, lai sociālo partneru uzņemtās saistības atbilstu Savienības vispārējām interesēm. Šo interpretāciju neatspēko EPSU izvirzītais iebildums, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa pārsūdzētajā spriedumā esot pieļāvusi kļūdu sistēmiskajā interpretācijā attiecībā uz Komisijas pilnvaru apjomu, pamatojoties uz to, ka tā uzskatīja, ka Padomes pieņemtās direktīvas saskaņā ar LESD 155. panta 2. punktu ir nelegislatīvi akti. Šīs lietas priekšmets ir Komisijas lēmums, ar kuru tiek atteikts Padomei piedāvāt īstenot sociālo partneru noslēgto nolīgumu, tādēļ pārsūdzētā sprieduma pamatojums attiecībā uz noteiktām šajā tiesību normā paredzētās procedūras iezīmēm drīzāk ir vispārīgi apsvērumi, kuru mērķis ir pastiprināt Vispārējās tiesas veikto kontekstuālo interpretāciju. Tomēr Vispārējai tiesai nevar pārņemt tiesību kļūdu attiecībā uz šiem apsvērumiem. Kā pamatoti apgalvo Komisija, LESD 155. pantā nav skaidras atsaucē nedz uz parasto, nedz īpašo likumdošanas procedūru, kas saskaņā ar Tiesas judikatūru⁷⁴ nozīmē, ka LESD 155. panta 2. punktā paredzētās procedūras noslēgumā veiktie pasākumi nav legislatīvi akti LESD 289. panta 3. punkta izpratnē.

⁶⁹ Skat. it īpaši spriedumus, 2015. gada 14. aprīlis, Padome/Komisija (C-409/13, EU:C:2015:217, 70. un 74. punkts), un 2019. gada 19. decembris, *Puppinck u.c./Komisija* (C-418/18 P, EU:C:2019:1113, 59. punkts).

⁷⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1990. gada 22. maijs, Parlaments/Padome (70/88, EU:C:1990:217, 19. punkts).

⁷¹ Attiecībā uz *inter partes* iedarbību skat. Hasselbalch, O., “European Collective Agreements”, no: Olsen, B. E., un Sørensen, K. E., *Regulation in the EU*, Thomson, Kopenhāgena, 2006, 381.–384. lpp.

⁷² Visbeidzot, skat. it īpaši Padomes Direktīvu 2010/18/ES (2010. gada 8. marts), ar ko īsteno pārskatīto *BUSINESSEUROPE*, *UEAPME*, *CEEP* un *ETUC* pamatnolīgumu par vecāku atvaļinājumu un atceļ Direktīvu 96/34/EK (OV 2010, L 68, 13. lpp.); Padomes Direktīvu 2014/112/ES (2014. gada 19. decembris), ar ko īsteno Eiropas Nolīgumu par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem iekšējo ūdensceļu transporta nozarē, kas noslēgts starp Eiropas Kuģu savienību (EKS), Eiropas Kuģu kapteiņu organizāciju (EKKO) un Eiropas Transporta darbinieku federāciju (ETF) (OV 2014, L 367, 86. lpp.); Padomes Direktīvu 2010/32/ES (2010. gada 10. maijs), ar ko īsteno *HOSPEEM* un *EPSU* noslēgto Pamatnolīgumu par asu instrumentu radītu ievainojumu novēršanu slimnicu un veselības aprūpes nozarē (OV 2010, L 134, 66. lpp.), un Padomes Direktīvu 2009/13/EK (2009. gada 16. februāris), ar ko īsteno Eiropas Kopienas Kuģu īpašnieku asociāciju (EKKĪA) un Eiropas Transporta darbinieku federācijas (ETDF) Nolīgumu par 2006. gada Konvenciju par darbu jūrniecebā un groza Direktīvu 1999/63/EK (OV 2009, L 124, 30. lpp.).

⁷³ Skat. Deinert, O., “Self-Executing Collective Agreements in EC Law”, no: Vos (de), Marc, *A Decade Beyond Maastricht: The European Social Dialogue Revisited*, Kluwer Law International, Hāga, 2003, 48. lpp.

⁷⁴ Skat. spriedumu, 2017. gada 6. septembris, Slovākija un Ungārija/Padome (C-643/15 un C-647/15, EU:C:2017:631, 62. punkts).

Tomēr šāda kvalifikācija neko nemaina attiecībā uz iniciatīvas tiesībām, kas ir Komisijai, īstenojot sociālo partneru apspriestus nolīgumus, jo šo tiesību apjoms nemainās atkarībā no tā, vai pieņemamais akts ir vai nav lēģislatīvs akts.

4) *Teleoloģiskā interpretācija*

73. LESD 151. pantā sociālais dialogs ir atzīts par vienu no Savienības mērķiem⁷⁵. Tas “apstiprina savu centrālo un oriģinālo vietu Eiropas demokrātiskajā pārvaldībā”⁷⁶. Šādā kontekstā LESD 152. panta pirmajā daļā ir ietverts sociālo partneru autonomijas princips, tajā paredzot, ka Savienība “atzīst un savā līmenī veicina sociālo partneru lomu, ņemot vērā valstu sistēmu dažādību”, un ka tā “veicina dialogu sociālo partneru starpā, ievērojot viņu autonomiju”⁷⁷. LESD 154. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Komisijas “uzdevums ir veicināt darba devēju un darba ņēmēju [sociālo partneru] apspriedes Savienības līmenī” un ka tā “veic visus attiecīgos pasākumus, lai veicinātu viņu dialogu, samērīgi atbalstot abas puses”. No tā izriet, ka viens no LESD X sadaļas mērķiem ir veicināt sociālo partneru lomu un atvieglot dialogu starp tiem, ievērojot to autonomiju.

74. Konkrētāk, šī autonomija nozīmē, ka nolīguma apspriešanas un noslēgšanas stadijās, kas ir vienīgi sociālo partneru lieta, nupat minētie varēja brīvi apsprieties un rīkoties, nesaņemot rīkojumus vai norādījumus ne no viena, tai skaitā no dalībvalstīm vai iestādēm. Šajā ziņā varētu apgalvot, ka autonomijas princips norāda uz to, ka Eiropas iestādes ievēro sociālo partneru spēju apspriest un atbilstoši savai gribai noslēgt koplīgumus, kā tas turklāt izriet no Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 28. panta. Šajā ziņā sociālo partneru sarunu procedūra Eiropas sociālā dialoga ietvaros var tikt analizēta kā šī autonomijas principa īpaša izpausme.

75. Tomēr sociālo partneru autonomija risināt sarunas par nolīgumu nedrīkst tikt sajaukta ar nolīgumu, par kuriem vienojušies sociālie partneri Savienības līmenī, īstenošanas procedūru, kurā Padome rīkojas pēc Komisijas priekšlikuma. Proti, tiklīdz sociālie partneri ir netraucēti apsprieduši un noslēguši nolīgumu un nolīguma puses ir kopīgi lūgušas šā nolīguma īstenošanu Savienības līmenī, Komisijai no jauna ir tiesības iesaistīties un tā atgūst kontroli pār procedūru⁷⁸. Kā Vispārējā tiesa norādīja pārsūdzētā sprieduma 89. punktā, LESD 155. pantā vienīgi ir paredzēts, ka sociālie partneri ir iesaistīti konkrētu nelēģislatīvu aktu pieņemšanas procesā, tiem nepiešķirot nekādas tiesības pašiem pieņemt aktus, kas trešām personām rada saistošas tiesiskās sekas, nedz arī tiesības tieši iesniegt Padomei lēmuma priekšlikumu nolīguma īstenošanai. No tā, manuprāt, izriet, ka šīs tiesību normas mērķis ir veicināt sociālo partneru lomu un dialogu starp tiem, nedodot viņiem šādas pilnvaras.

76. Šo pieeju, kā Vispārējā tiesa ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 82. un 94.–98. punktā, turklāt apstiprina demokrātijas princips, kas saskaņā ar LES 10. panta 1. un 2. punktu izpaužas pilsoņu pārstāvībā Parlamentā un tajā, ka Eiropadomes locekļi ietilpst valdībās, kas ir politiski atbildīgas savu attiecīgo valsts parlamentu priekšā. Ja sociālajiem partneriem būtu tiesības piespiest Komisiju iesniegt priekšlikumu savu nolīgumu īstenošanai Savienības līmenī, tie varētu daudz

⁷⁵ Vispārīgā un vēsturiskā pārskatam skat. Barnard, C., *EU Employment Law*, Oxford European Union Law Library, Oksforda, 4. izd., 2012, 713. un nākamās lpp., un Bercusson, B., *European Labour Law*, Cambridge University Press, Kembridža, 2. izd., 2009, 126. un nākamās lpp.

⁷⁶ Komisijas paziņojums “Eiropas sociālais dialogs – modernizācijas un pārmaiņu dzinējspēks”, (COM(2002) 341, galīgā redakcija, 2002. gada 26. jūnijs, 6. lpp.).

⁷⁷ Šī tiesību norma ir piemērojama Savienībai un saskaņā ar LES 13. pantu – visām iestādēm, pretēji LESD 154. pantam, kurš ir saistošs vienīgi Komisijai.

⁷⁸ Skat. šo secinājumu 51. punktu.

lielākā mērā ietekmēt sociālās politikas jomā pieņemto tiesību aktu saturu nekā Parlaments, kurš ir vienkārši informēts par nolīgumu īstenošanu, pamatojoties uz LESD 155. panta 2. punktu⁷⁹. Noraidot *EPSU* argumentāciju, Vispārējā tiesa tāpat pareizi piemēroja demokrātijas principu, kā tas ir interpretēts 1998. gada 17. jūnija sprieduma *UEAPME/Padome* 88. punktā⁸⁰.

c) Secinājumi par pirmo un otro pamatu

77. Kā esmu izklāstījis iepriekš, visām interpretācijas metodēm ir tāds pats rezultāts, proti, ka sociālo partneru lūgums, kas iesniegts saskaņā ar LESD 155. panta 2. punktu ar mērķi panākt, lai Savienības līmenī noslēgtie nolīgumi tiktu īstenoti Savienības tiesībās, Komisijai nav saistošs.

78. Līdz ar to un pretēji *EPSU* apgalvotajam, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi nekādu tiesību kļūdu, nospriežot, ka Komisijai nebija pienākuma iesniegt Padomei attiecīgo nolīgumu, lai tā to īstenotu ar lēmumu, kurš turklāt būtu nelegislatīvs akts.

79. Tādēļ es ierosinu Tiesai pilnībā noraidīt *EPSU* pirmo un otro pamatu.

B. Par trešo pamatu

1. Lietas dalībnieku argumenti

80. Ar trešo pamatu *EPSU* būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdu attiecībā uz tās strīdīgā lēmuma pārbaudes tiesā intensitāti⁸¹.

81. Šajā ziņā *EPSU* norāda, ka lēmums iesniegt priekšlikumu par sociālo partneru noslēgto nolīgumu Padomē nav politisks, bet galvenokārt juridisks. Tādējādi Vispārējās tiesas interpretācija, saskaņā ar kuru Komisijai ir plaša politiska rakstura rīcības brīvība, esot balstīta uz Līguma noteikumu, kā arī iepriekš minētā 1998. gada 17. jūnija sprieduma *UEAPME/Padome*⁸² kļūdainu interpretāciju.

82. Turklāt *EPSU* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu⁸³, konstatējuma paralēles ar Eiropas pilsoņu iniciatīvu. Tās ieskatā, LESD 154. un 155. pantā paredzētā procedūra nelīdzinās pilsoņu iniciatīvai, jo, pirmkārt, tā neattiecas nedz uz kolektīvo sarunu procesu, nedz uz pamattiesību īstenošanu, kas aizsargātas ar Pamattiesību hartas 28. pantu, un, otrkārt, šīs procedūras dalībnieki nepiedalās tiesību akta priekšlikuma teksta izstrādē.

83. Komisija apstrīd *EPSU* apgalvojumus.

⁷⁹ Turklāt šādā gadījumā sociālajiem partneriem tiktu piešķirtas tiesības piespiest Komisiju rīkoties sociālās politikas jomā, savukārt LESD 225. pantā Parlamentam vienkārši ir piešķirtas tiesības lūgt Komisijai iesniegt priekšlikumu un tikt informētam par atteikuma iemesliem, ja tā nolemj neiesniegt pieprasīto priekšlikumu. Tas pats attiecas uz Padomi, piemērojot LESD 241. pantu.

⁸⁰ T-135/96, EU:T:1998:128.

⁸¹ *EPSU* kritizē pārsūdzētā sprieduma 31.–33., 78., 79., 109.–112., 122. un 133. punktu.

⁸² T-135/96, EU:T:1998:128.

⁸³ Skat. pārsūdzētā sprieduma 112. punktu.

2. Vērtējums

84. *EPSU* būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā Komisijas lēmumam nav piemērojusi adekvātu pārbaudes tiesā līmeni. Tā apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, aizbildinādamās ar Komisijas lēmumam piemēroto ierobežoto pārbaudi tiesā.

85. Šajā ziņā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 79. punktā nosprieda, ka tad, ja Komisijai ir iesniegts pieteikums par sociālo partneru noslēgta nolīguma īstenošanu Savienības līmenī, tai arī jānovērtē iespējas minēto nolīgumu eventuāli īstenot Savienības līmenī, ņemot vērā arī politikas, ekonomikas un sociālos apsvērumus. Minētā sprieduma 109.–112. punktā tā uzskatīja, ka no tā izriet, ka Komisijai ir plaša rīcības brīvība, kas nozīmē, ka tās lēmums ir pakļauts ierobežotai pārbaudei tiesā.

86. Tātad šajā pamatā ir izvirzīts jautājums par to, cik augstam pārbaudes līmenim Savienības tiesām ir jāpakļauj Komisijas lēmums atteikties iesniegt priekšlikumu par sociālo partneru noslēgta nolīguma īstenošanu Savienības līmenī. Šis jautājums noteikti ir saistīts ar pirmajā un otrajā apelācijas pamatā izvirzītajiem jautājumiem, kuru pārbaude apstiprināja, ka Komisijai nav pienākuma ierosināt šādu priekšlikumu un tai ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz iespēju iesniegt šādu priekšlikumu Padomē. Šādas rīcības brīvības esamība nozīmē, ka *EPSU* savu argumentu veidojusi, pamatojoties uz kļūdainu premisu, jo, atšķirībā no Vispārējās tiesas, tā ir kļūdaini noteikusi nosacījumus, ar kādiem Komisija var atteikties iesniegt priekšlikumu Padomei. Manuprāt, *EPSU* izvirzītie argumenti nav atklājuši tiesību kļūdu manis nupat minētajos pārsūdzētā sprieduma punktus.

87. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gadījumos, kad Savienības iestādes veic pasākumus tādās jomās, kurās tām ir plaša rīcības brīvība un kurās tām ir jāizdara tostarp politiska rakstura izvēle un jāveic sarežģīts novērtējums, pārbaude tiesā ir jāierobežo līdz tam, vai nav acīmredzamu kļūdu vērtējumā⁸⁴,⁸⁵. Turklāt Tiesa precizēja, ka situācijā, kurā Savienības likumdevējam bija jāveic sarežģīti ekonomiski vērtējumi, tiesiskuma pārbaudes intensitāte ir it īpaši jāsamazina tad, ja “attiecīgais akts ir vispārpiemērojams”⁸⁶. Tādējādi pārbaudes tiesā ierobežotais raksturs ir varas dalīšanas principa izpausme, jo tiesu iestāde nevar aizstāt likumdevēju, pieņemot lēmumus, attiecībā uz kuriem tai nav legimitātes.

88. Lai gan iepriekšējā punktā minētā judikatūra tostarp attiecas uz legīslatīvu aktu pārbaudi tiesā, tajā ietvertie principi ir spēkā arī šīs lietas kontekstā, ņemot vērā, ka *EPSU* pārmet Komisijai, ka tā ir atteikusies iesniegt priekšlikumu, lai Padome Savienības līmenī pieņemtu vispārpiemērojamu aktu, kā tas izriet no šo secinājumu 72. punkta. Lai gan sociālo partneru noslēgtā nolīgumā paustās intereses neapšaubāmi ir legītimas, nedrīkst aizmirst, ka visi elementi, kas Komisijai ir jāņem vērā, lai veicinātu Savienības intereses LES 17. panta 1. punkta izpratnē, ir daudz plašāki. Es varu vienīgi piekrist Vispārējās tiesas viedoklim, ka šāda nolīguma īstenošana, pieņemot vispārpiemērojamu aktu, uzliek Komisijai pienākumu novērtēt politiskos, ekonomiskos un sociālos faktorus kopumā. Ja Komisija nolemj pieņemt priekšlikumu vai atsakās to darīt saskaņā ar LESD 155. panta 2. punktu, tai ir jāizsver esošās intereses, jo šāda līdzsvarošana galvenokārt ir tās rīcības brīvībā. Lai šī līdzsvarošana atspoguļotu Savienības vispārējās intereses, Komisijai šīs

⁸⁴ Skat. it īpaši spriedumu, 2017. gada 6. septembris, Slovēnija un Ungārija/Padome (C-643/15 un C-647/15, EU:C:2017:631, 124. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁸⁵ Manis nesen sniegtajos secinājumos man jau bija iespēja uzsvērt, ka judikatūrā tiek uzskatīts, ka tiesību akti civildienesta jomā ietver politiskas, ekonomiskas un sociālas izvēles un tādējādi Civildienesta noteikumu izdevējs ir aicināts veikt sarežģītus novērtējumus, kuru veikšanai tam ir plaša rīcības brīvība (attiecībā uz pārbaudes tiesā apmēru skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *Alvarez y Bejarano* u.c./Padome (C-517/19 P un C-518/19 P, EU:C:2020:848, 36. punkts).

⁸⁶ Skat. spriedumu, 1998. gada 19. novembris, Apvienotā Karaliste/Padome (C-150/94, EU:C:1998:547, 54. punkts).

pilnvaras saskaņā ar LES 17. panta 3. punktu ir jāisteno pilnīgi neatkarīgi⁸⁷. Līdz ar to es uzskatu, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu, nosprieždama, ka Komisijai ir plaša rīcības brīvība, kad tā atbilstoši LESD 155. panta 2. punktam izvērtē, vai iesniegt Padomei priekšlikumu lēmumam par sociālo partneru noslēgta nolīguma īstenošanu Savienības līmenī. Konkrēti, Vispārējai tiesai pēc būtības ir jāpārbauda tikai tas, vai, īstenojot Komisijas iniciatīvas tiesības, nav pieļauta acīmredzama kļūda vai pilnvaru nepareiza izmantošana, kā arī, vai attiecīgās iestādes nav acīmredzami pārsniegušas savas rīcības brīvības robežas⁸⁸.

89. Tas, ka Komisijas lēmums, kas pieņemts saskaņā ar LESD 155. panta 2. punktu, ir pakļauts ierobežotai pārbaudei tiesā, turklāt izriet no nesenā Tiesas sprieduma *Puppinck u.c./Komisija*⁸⁹, lai gan minētās lietas konteksts atšķiras no šīs lietas konteksta. Minētajā lietā Tiesai bija jāizvērtē tāda lēmuma tiesiskums, kurā Komisija norādīja, ka tā neveiks nekādas darbības pēc tai iesniegtās Eiropas pilsoņu iniciatīvas. Spriedumā Tiesa apstiprināja Vispārējās tiesas pieeju, saskaņā ar kuru Komisijas pienākums veicināt Savienības vispārējās intereses atbilstoši LES 17. panta 1. punktam būtībā ietver plašu rīcības brīvību, jo šis pienākums ietver sarežģītu izvēli un dažādu interešu līdzsvarošanu. Šī plašā rīcības brīvība ir cieši saistīta ar ierobežotu pārbaudi tiesā, kas tostarp var izpausties kā pārbaude par to, vai nav pieļautas acīmredzamas kļūdas vērtējumā⁹⁰. Ņemot vērā iepriekš minēto, man šķiet, ka judikatūra šajā jautājumā tagad ir labi iedibināta, līdz ar to šī lieta to nevar likt apšaubīt.

90. Tā rezultātā es ierosinu Tiesai noraidīt trešo pamatu kā nepamatotu.

C. Par ceturto pamatu

1. *Lietas dalībnieku argumenti*

91. *EPSU* apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 116.–140. punktā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, apstiprinādama strīdīgā lēmuma pamatojumu.

92. Šajā ziņā, vispirms, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 129. punktā norādot, ka strīdīgā lēmuma pamatojums faktiski nav neprecīzs vai nenozīmīgs, lai novērtētu aplūkotā nolīguma īstenošanas Savienības līmenī lietderību. *EPSU* tostarp pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav ņēmusi vērā to, ka Komisija nav pamatojusi, pirmkārt, laikposmu, kas pagājis no tās iepriekšējās sarakstes līdz lēmumam, un, otrkārt, to, ka tā ir atkāpusies no pašas publicētajiem paziņojumiem⁹¹. Šie abi fakti *EPSU* esot radījuši tiesisko paļāvību, ka tiks veikta vai noris ietekmes analīze. Turklāt pārsūdzētā sprieduma 136. un 138. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi *EPSU* argumentu šajā ziņā. Papildus *EPSU* apgalvo, ka pretēji tam, ko ir norādījusi Vispārējā tiesa, strīdīgajā lēmumā ietvertie trīs pamatojuma aspekti ir vai nu faktiski, vai juridiski nepareizi, vai arī tiem nav nozīmes.

⁸⁷ Skat. šo secinājumu 69. punktu.

⁸⁸ Skat. it īpaši spriedumus, 2001. gada 22. novembris, *Nīderlande/Padome* (C-110/97, EU:C:2001:620, 62. punkts), un 2009. gada 2. jūlijs, *Bavaria un Bavaria Italia* (C-343/07, EU:C:2009:415, 82. punkts).

⁸⁹ Spriedums, 2019. gada 19. decembris (C-418/18 P, EU:C:2019:1113).

⁹⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, *Puppinck u.c./Komisija* (C-418/18 P, EU:C:2019:1113, 87.–97. punkts).

⁹¹ Komisijas 1993. gada 14. decembra paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam par Protokola par sociālo politiku īstenošanu (COM(93) 600, galīgā redakcija); Komisijas 1996. gada 18. septembra paziņojums par sociālā dialoga attīstību Kopienas līmenī (COM(96) 448, galīgā redakcija); Komisijas 1998. gada 20. maija paziņojums par sociālā dialoga pielāgošanu un sekmēšanu Kopienas līmenī (COM(1998) 322, galīgā redakcija) un Komisijas 2013. gada 2. oktobra paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Normatīvās atbilstības un izpildes programma (*REFIT*); rezultāti un turpmākie pasākumi" (COM(2013) 685 *final*).

93. Turklāt *EPSU* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu pārsūdzētā sprieduma 118. un 119. punktā, uzskatīdama, ka strīdīgā lēmuma pamatojums bija pietiekams, lai ļautu *EPSU* saprast tā iemeslus. Šajā ziņā *EPSU* apgalvo, pirmkārt, ka šis pamatojums ir kļūdains un, otrkārt, ka Komisijas izvirzītie pamatojuma iemesli neatbilst tiem, kas izvirzīti visas procedūras laikā.

94. Visbeidzot *EPSU* apstrīd interpretāciju, ko Vispārējā tiesa veikusi pārsūdzētā sprieduma 130. un 132. punktā attiecībā uz Tiesas judikatūru par direktīvām saistībā ar informēšanu un uzklausišanu.

95. Komisija apstrīd *EPSU* argumentāciju.

2. Vērtējums

96. Ar šo pamatu *EPSU* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, izvērtējot Komisijas pienākumu norādīt pamatojumu, kas ir paredzēts LESD 296. pantā⁹².

97. Iesakumam vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 296. panta otrajā daļā paredzēto pienākumu norādīt pamatojumu akta autora pamatojumam ir jābūt skaidram un nepārprotamam, lai, pirmkārt, ieinteresētās personas varētu zināt pieņemtā lēmuma pamatojumu nolūkā aizstāvēt savas tiesības un, otrkārt, lai tiesa varētu veikt savu pārbaudi. Turklāt šī prasība norādīt pamatojumu ir izvērtējama, ievērojot konkrētās lietas apstākļus, it īpaši attiecīgā akta saturu, izvirzīto pamatu būtību un interesi saņemt skaidrojumus, kāda var būt akta adresātiem vai citām personām, kuras tas skar tieši un individuāli⁹³. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu uzskaitīti visi atbilstošie faktiskie un tiesiskie apstākļi, jo jautājums par to, vai akta pamatojums ir pietiekams, ir jānovērtē, ņemot vērā ne tikai tā formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visu tiesisko noteikumu kopumu, kas regulē attiecīgo jomu⁹⁴.

98. Turklāt, ja Savienības iestādēm, kā šajā gadījumā Komisijai, ir plaša rīcības brīvība, Savienības tiesību sistēmā nodrošināto garantiju ievērošanai administratīvajos procesos ir vēl jo lielāka nozīme. Šo garantiju skaitā tostarp ir kompetentās iestādes pienākums pietiekami pamatot savus lēmumus. Faktiski tikai tā Savienības tiesa var pārbaudīt, vai ir izpildīti fakti un tiesību elementi, no kuriem ir atkarīga rīcības brīvības pilnvaru izmantošana⁹⁵.

99. Visbeidzot, pienākums norādīt pamatojumu ir būtiska formāla prasība, kas ir jānošķir no pamatojuma pamatotības jautājuma, jo tas attiecas uz strīdīgā akta likumību pēc būtības⁹⁶. Šajā lietā, pārsūdzētā sprieduma 114.–119. punktā pārbaudījusi, vai strīdīgais lēmums ir pietiekami pamatots, ņemot vērā LESD 296. pantu, Vispārējā tiesa minētā sprieduma 119. punktā nosprieda, ka tas tā ir. Tā kā šī pamata otrā daļa attiecas uz strīdīgā lēmuma pamatojuma pietiekamību un tā kā secinājumi, kurus Vispārējā tiesa izdarījusi no šīs pārbaudes, bija izšķiroši, lai ļautu Savienības tiesai veikt šī lēmuma pārbaudi⁹⁷, es uzskatu, ka mana analīze ir jāuzsāk ar šo daļu.

⁹² Šis pamats ir vērstis pret pārsūdzētā sprieduma 116.–140. punktu.

⁹³ Spriedums, 2020. gada 17. septembris, *Rosneft* u.c./Padome (C-732/18 P, nav publicēts, EU:C:2020:727, 77. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁹⁴ Skat. spriedumu, 2020. gada 17. septembris, *Rosneft* u.c./Padome (C-732/18 P, nav publicēts, EU:C:2020:727, 77. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁹⁵ Skat. spriedumu, 1991. gada 21. novembris, *Technische Universität München* (C-269/90, EU:C:1991:438, 14. punkts).

⁹⁶ Skat. spriedumu, 2008. gada 10. jūlijs, *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America/Impala* (C-413/06 P, EU:C:2008:392, 181. punkts).

⁹⁷ Skat. šo secinājumu 97. punktu.

a) Par tiesību kļūdu attiecībā uz strīdīgā lēmuma pamatojuma pietiekamību

100. Ceturtā pamata otrajā daļā *EPSU* apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 118. punktā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, uzskatīdama, ka *EPSU* varēja uzzināt strīdīgā lēmuma pamatojumu.

101. Šajā ziņā ir jānorāda, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 116.–118. punktā ir izvērtējusi strīdīgā lēmuma pamatojuma pietiekamību. Tā atgādināja, pirmkārt, ka Komisija ir apspriedusies ar sociālajiem partneriem par Savienības rīcības iespējamību attiecībā uz valsts pārvaldes ierēdņu un darbinieku informēšanu un uzklausišanu un ka sociālie partneri aplūkoto nolīgumu ir apsprieduši un parakstījuši tieši pēc šīs uzklausišanas.

102. Otrkārt, pārbaudot strīdīgo lēmumu, man ir jāpiekrīt Vispārējās tiesas vērtējumam, ka, ņemot vērā, ka Komisijai bija nepieciešami vairāk nekā divi gadi, lai atbildētu uz sociālo partneru iesniegto lūgumu, pamatojoties uz LESD 155. panta 2. punktu, šā lēmuma adresāti varēja gaidīt, ka šī iestāde norādīs detalizētāku pamatojumu nekā salīdzinoši īsais pamatojums, kurš ietverts minētajā lēmumā. Tomēr ir arī skaidrs, ka šajā pašā lēmumā izklāstītā pamatojuma pietiekamību nevar novērtēt, pamatojoties vienīgi uz tajā ietverto teikumu skaitu vai garumu. Nav izslēgts, ka lēmumam sniegtais īsais pamatojums tā precizitātes un skaidrības dēļ ir pilnībā saprotams.

103. Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka Komisija būtībā sava atteikuma pamatojumam norādīja trīs pamatojuma aspektus, proti, pirmkārt, centrālās valdības iestāžu specifiku un it īpaši apstākli, ka tās īsteno valsts varas prerogatīvas, otrkārt, to, ka daudzu dalībvalstu tiesību sistēmās pastāv normas par šo iestāžu ierēdņu un darbinieku informēšanu un uzklausišanu, un, treškārt, to, ka starp dalībvalstīm pastāv ievērojamas atšķirības attiecībā uz minēto iestāžu struktūru un kompetences jomu, līdz ar to eventuālas nolīguma īstenošanas piemērošanas joma būtu vairāk vai mazāk apjomīga atkarībā no dalībvalsts.

104. Šajā ziņā pietiek atgādināt, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka jautājums par to, vai lēmuma pamatojums atbilst LESD 296. panta prasībām, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne vien tā formulējumu, bet arī tā kontekstu, tostarp tiesību normu kopumu, kas piemērojamas attiecīgajā jomā⁹⁸. Šajā lietā, izvērtējot pamatojuma pietiekamību, ir būtiski, ka tas nebija adresēts neinformētam adresātam, bet gan sociālajiem partneriem, kuri bija noslēguši attiecīgo nolīgumu un kuri gan to statusa, gan iepriekš veikto apspriežu ar Komisiju dēļ jau bija informēti par kontekstu, kādā tika pieņemts šis lēmums par atteikumu. Turklāt, kā norāda Vispārējā tiesa, “2018. gada 17. janvārī, tiekoties ar sociālajiem partneriem, Komisija darīja zināmu [strīdīgā] lēmuma jēgu”⁹⁹. Manuprāt, no tā izriet, ka Komisija jau pirms šī lēmuma pieņemšanas sociālajiem partneriem norādīja pamatojumu. Līdz ar to es uzskatu, ka šis pamatojums pietiekami detalizēti atspoguļo iemeslus, kā dēļ Komisija, kuras pamatuzdevums saskaņā ar LESD 17. panta 1. punktu ir veicināt Savienības vispārējās intereses, neuzskatīja par lietderīgu ierosināt Padomei Savienības līmenī īstenot nolīgumu, kas noslēgts starp attiecīgajiem sociālajiem partneriem.

105. No tā izriet, ka, manuprāt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 118. punktā pamatoti uzskatīja, ka *EPSU* varēja uzzināt Komisijas vērtējuma pamatojumu un ka Vispārējā tiesa varēja veikt šo pamatojumu pārbaudi. Šādos apstākļos ir jānorāda pārmetums, ka Vispārējā tiesa esot kļūdaini uzskatījusi, ka strīdīgais lēmums atbilst LESD 296. pantā paredzētajam pienākumam norādīt pamatojumu.

⁹⁸ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 14. aprīlis, Padome/Komisija (C-409/13, EU:C:2015:217, 79. punkts).

⁹⁹ Skat. pārsūdzētā sprieduma 137. punktu.

b) Par pirmo daļu saistībā ar kļūdu attiecībā uz Vispārējās tiesas norādītā strīdīgā lēmuma pamatojuma precizitāti un atbilstību

106. Ceturtā pamata pirmā daļa par kļūdu saistībā ar Vispārējās tiesas norādītā strīdīgā lēmuma pamatojuma precizitāti un atbilstību, būtībā ir iedalīta divos iebildumos. Ar pirmo iebildumu EPSU pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav ņēmusi vērā to, ka Komisija nav pamatojusi, pirmkārt, laiku, kas pagājis no tās iepriekšējās sarakstes¹⁰⁰ līdz lēmumam un, otrkārt, to, ka tā ir atkāpusies no pašas publicētajiem paziņojumiem¹⁰¹. Turklāt tā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā neesot pareizi atspoguļojusi argumentus, kurus tā izvirzīja pirmajā instancē. Ar otro iebildumu EPSU kritizē Vispārējās tiesas veikto strīdīgā lēmuma trīs pamatojumu aspektu vērtējumu.

107. Attiecībā uz pirmo iebildumu, ciktāl EPSU pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav ņēmusi vērā garantijas, kas sniegtas iepriekšējā sarakstē, un Komisijas publicētos paziņojumus, no kuriem izrietot, ka tai bija jāveic tiesiskuma pārbaude un ietekmes novērtējums un ka šī pārbaude un šī analīze turpinājās, kas esot tiesiskās palāvbības principa pārkāpums, norādīšu, ka pirmajā instancē notiekošajā tiesvedībā netika izvirzīts neviens arguments par šo principu un pārsūdzētajā spriedumā netiek aplūkots jautājums par iespējamām šī principa pārkāpumiem.

108. Konkrētāk, jākonstatē, ka attiecībā uz saraksti EPSU pārmeta Komisijai, ka tā nav veikusi nekādu ietekmes novērtējumu “pretēji tam, ko tā bija apgalvojusi ilgāk nekā gadu”, un ka līdz ar to tā nevarēja pamatot savu strīdīgajā lēmumā izdarīto secinājumu¹⁰². Runājot par paziņojumiem, EPSU uz tiem atsaucās Vispārējā tiesā vienīgi tādēļ, lai norādītu, ka tie radīja iespaidu, ka Komisijai ir saistošs sociālo partneru lūgums saistībā ar priekšlikumu īstenot sociālo partneru nolīgumus Savienības līmenī¹⁰³.

109. Jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet – tā kā apelācijas tiesvedībā Tiesas kompetencē ir vienīgi izvērtēt tiesisko risinājumu, kas sniegts atbilstoši pamatiem un argumentiem, kuri tika izvirzīti pirmajā instancē, lietas dalībnieks nevar Tiesā pirmoreiz izvirzīt argumentu, ko tas nebija izvirzījis Vispārējā tiesā¹⁰⁴. Šādos apstākļos es uzskatu, ka šis pirmais iebildums, ciktāl tas attiecas uz tiesiskās palāvbības neievērošanu, ir nepieņemams.

110. Papildus ir jānoraida EPSU apgalvojums, ka Komisija ar savu saraksti un paziņojumiem esot sniegusi garantijas, tomēr pēc tam no tām atkāpusies, jo tas būtu pretrunā sociālās politikas jomā paredzēto apspriežu mērķim. Kā izriet no šo secinājumu 60. punkta, saskaņā ar LESD 154. panta 2. punktu pirms priekšlikumu iesniegšanas sociālās politikas jomā Komisija apspriežas ar sociālajiem partneriem par Savienības rīcības iespējamo virzību. No paša šīs tiesību normas formulējuma izriet, ka apspriedes ir izveidotas ar mērķi ļaut dažādām pusēm iesniegt savus lūgumus un apsvērumus, lai paredzētu, ka Komisija Savienības līmenī iesniedz konkrētu priekšlikumu. Līdz ar to, pirmkārt, uzskatot, ka apspriešanās un ar tām saistītās informācijas sniegšana ieinteresētajām personām rada saistošu pienākumu, šim procesam tiktu atņemts tā dabiskais saturs. Tādējādi man nešķiet iespējams atbalstīt EPSU apgalvojumu, ka apspriešanās varētu radīt šo apspriežu dalībniekiem tiesisko palāvbību par iespējamajiem politiskiem

¹⁰⁰ EPSU atsaucas uz 2016. gada 9. marta un 2017. gada 3. februāra vēstulēm, kā arī 2016. gada 15. novembra mutisko paziņojumu.

¹⁰¹ Skat. šo secinājumu 91. zemsvītras piezīmi.

¹⁰² Skat. prasības pieteikuma pirmajā instancē 106. punktu.

¹⁰³ Skat. prasības pieteikuma pirmajā instancē 29.–39. punktu.

¹⁰⁴ Skat. it īpaši spriedumu, 2010. gada 21. septembris, Zviedrija u.c./API un Komisija (C-514/07 P, C-528/07 P un C-532/07 P, EU:C:2010:541, 126. punkts un tajā minētā judikatūra).

lēmumiem¹⁰⁵. Otrkārt, attiecībā uz to, ka Komisijas agrākie apsvērumi vai publicētie paziņojumi tai, iespējams, ir saistoši, līdzīgi pašas Komisijas tiesas sēdē atbalstītajai nostājai, manuprāt, ir skaidrs, ka šie apsvērumi vai paziņojumi nekādā gadījumā nevar grozīt pilnvaras, kas šai iestādei ir piešķirtas ar Līgumiem un it īpaši ar LES 17. panta 2. punktu.

111. Ciktāl pirmais iebildums attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 136.–138. punktā esot sagrozījusi argumentus, kurus *EPSU* tajā tika izvirzījusi pirmajā instancē, ir jānorāda, ka minētā sprieduma 135. punktā Vispārējā tiesa ir apkopojusi prasītāju argumentu pirmajā instancē kā tādu, ar kuru tiek mēģināts “apgalvo[t], ka šajā gadījumā nekādi nebija pamatots tas, ka Komisija noraidīja [attiecīgā nolīguma] īstenošanu, pamatojoties uz subsidiaritātes un samērīguma principiem”, prasītājiem īpaši pārmetot “Komisijai, ka tā nav veikusi nekādu izvērtējumu par ietekmi, ņemot vērā minētos principus”. Man šķiet, ka, šādi rīkojoties, pārsūdzētajā spriedumā, lai arī kopsavilkuma veidā, tomēr precīzi ir apkopots arguments, ko prasītāji izvirzīja prasības pieteikuma pirmajā instancē 106. punktā. Pārsūdzētā sprieduma 136.–138. punkta mērķis ir atbildēt uz to argumentiem, un tāpēc tie ir uzskatāmi par Vispārējās tiesas vērtējumu, tādējādi iebildums par *EPSU* Vispārējā tiesā iesniegto argumentu sagrozīšanu, manuprāt, nav pamatots.

112. Tāpēc pirmais iebildums ir jānoraida.

113. Ar otro iebildumu *EPSU* kritizē Vispārējās tiesas veikto vērtējumu, izvērtējot strīdīgā lēmuma trīs pamatojuma aspektus.

114. Vispirms attiecībā uz strīdīgā lēmuma pamatojuma pamatotību, kā tas izriet no apelācijas sūdzības trešā pamata analīzes¹⁰⁶, Vispārējās tiesas pārbaudei bija jāattiecas vienīgi uz faktu materiālo neprecizitāti vai pilnīgu neatbilstību, novērtējot attiecīgā nolīguma īstenošanas atbilstību Savienības līmenī.

115. Tostarp attiecībā uz strīdīgā lēmuma pirmo pamatojuma aspektu *EPSU* uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu sava sprieduma 130. un 136. punktā, jo, pirmkārt, daudzas direktīvas šobrīd ir piemērojamas centrālās pārvaldes iestāžu darbiniekiem un, otrkārt, nekas neļauj secināt, ka sociālo partneru noslēgtā nolīguma īstenošana grozītu centrālo valdību pārvaldes iestāžu “struktūru, organizāciju un darbību”, vēl jo vairāk tādēļ, ka Komisija neesot veikusi nekādu ietekmes analīzi.

116. Šajā ziņā, kā to ir uzsvērusi Vispārējā tiesa, ar šo pamatojumu Komisija nav apšaubījusi Savienības kompetenci pieņemt tiesību aktus par centrālās valdības pārvaldes iestāžu ierēdņu un darbinieku sociālajām tiesībām, bet gan ir uzsvērusi, ka attiecīgais nolīgums attiecas uz īpašu jomu, kas ir saistīta ar dalībvalstu suverenitāti. Šī pamata mērķis ir uzsvērt, ka daži centrālās valdības pārvaldes iestāžu ierēdņi un darbinieki īsteno valsts varas prerogatīvas. Lai gan, kā būtībā norāda *EPSU*, principā nekas neliedz Eiropas likumdevējam pieņemt noteikumus, kas šiem publiskā sektora ierēdņiem un darbiniekiem garantētu tiesības uz informāciju un

¹⁰⁵ Saskaņā ar Tiesas judikatūru tiesiskās palāpības aizsardzība kā tiesiskās drošības principa neatņemama sastāvdaļa attiecas uz ikvienu privātpersonu, kas ir situācijā, no kuras izriet, ka Savienības administrācija tai ir radījusi pamatotas cerības. Par solījumiem, kas varētu radīt šādas cerības, ir uzskatāma konkrēta, beznosacījumu un saskaņota informācija no pilnvarotiem un ticamiem avotiem, lai arī kāda būtu forma, kurā tie ir paziņoti. Turpretim neviens nevar atsaukties uz šī principa neievērošanu, ja administrācija viņam nav sniegusi konkrētus solījumus (skat. spriedumu, 2019. gada 3. decembris, Čehijas Republika/Parlaments un Padome (C-482/17, EU:C:2019:1035, 153. punkts un tajā minētā judikatūra)).

¹⁰⁶ Skat. šo secinājumu 86.–90. punktu.

apspriešanos, Komisija var un tai ir pienākums ņemt vērā šo iestāžu īpašo lomu un īpatnības, lai nodrošinātu dalībvalstu vispārējo interešu aizsardzību, kas turklāt izriet no Līgumos skaidri noteiktām atkāpēm¹⁰⁷.

117. Turklāt attiecībā uz iespējamo pienākumu veikt ietekmes novērtējumu man šķiet, ka šāds vērtējums, iespējams, būtu jāveic Komisijai tad, kad tā izmanto savas iniciatīvas pilnvaras¹⁰⁸, it īpaši jomā, uz kuru attiecas Savienības un dalībvalstu dalītā kompetence. Šādas analīzes neesamību nevar pārņemt Komisijai tad, kad tā nolemj atteikties veikt kādu darbību. Šajā lietā ir jānorāda, ka Komisijas lēmums atteikties iesniegt Padomei priekšlikumu īstenot sociālo partneru noslēgto nolīgumu pēc sava rakstura ir lēmums, kura pieņemšanai nav jāveic ietekmes novērtējums.

118. Attiecībā uz strīdīgā lēmuma otro pamatu *EPSU* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav ņēmusi vērā faktu, ka sociālo partneru apspriestajā nolīgumā bija ietverta “noteikumu stingrības nemazināšanas” klauzula, kas piešķir plašākas tiesības nekā tās, ko jau ir atzinušas dalībvalstis, un kas liedz tām atsaukt ar attiecīgo nolīgumu piešķirtās tiesības.

119. Šajā ziņā ir jāatgādina Komisijas plašā rīcības brīvība šajā jomā, it īpaši, lai noteiktu, vai ir jānovērš eventuālais trūkums Savienības direktīvu, kas reglamentē darba ņēmēju tiesības uz informēšanu un uzklausišanu, piemērošanas jomā. Tomēr, pat pieņemot, ka Vispārējā tiesa būtu ņēmusi vērā šo “noteikumu stingrības nemazināšanas” klauzulu, tai būtu bijis jāpierāda, ka noteikumi par dalībvalstīs esošo centrālo valdību pārvaldes iestāžu ierēdņu un darbinieku informēšanu un uzklausišanu neļauj pietiekami īstenot šo informēšanu un šo uzklausišanu dalībvalstu līmenī. Taču, veicot LESD 263. pantā paredzēto likumības pārbaudi, Vispārējā tiesa nevar aizstāt apstrīdētā tiesību akta autora pamatojumu ar savējo un nevar aizpildīt robu šā lēmuma pamatojumā ar savu pamatojumu tādējādi, ka tās pārbaude neattiecas uz nevienu tajā rodamo vērtējumu¹⁰⁹. Līdz ar to *EPSU* nevar gaidīt, ka Vispārējā tiesa pierādīs šādu aizstāšanu, vēl jo vairāk tāpēc, ka tai bija jāveic ierobežota strīdīgā lēmuma pārbaude. Ņemot to vērā, ir jākonstatē, ka, lai izlemtu, vai sociālo partneru noslēgtais nolīgums būtu jāiesniedz Padomei tā īstenošanai, Komisija saskārās ar būtisko jautājumu, vai ir lietderīgi Savienības līmenī saskaņot centrālo valdību pārvaldes iestāžu ierēdņu un darbinieku informēšanu un uzklausišanu. Tā kā Komisijas atbilde uz šo jautājumu bija noraidošā, tai nebija jāizvērtē “noteikumu stingrības nemazināšanas” klauzulas iespējamā ietekme gadījumā, ja minētā nolīguma īstenošana tiktu īstenota Savienības līmenī.

120. Attiecībā uz strīdīgā lēmuma trešo pamatojuma aspektu *EPSU* apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 133. punktā Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā, pirmkārt, nedz dažu nozaru sociālo partneru noslēgto nolīgumu nozares raksturu, nedz arī, otrkārt, sociālo partneru pārstāvību. Tādējādi *EAPF* esot centrālo valdību pārvaldes iestāžu sociālais partneris, kas nozīmē, ka starp sociālajiem partneriem noslēgtais nolīgums attiecas uz centrālajām valdībām, nevis vietējām pašvaldībām. Turklāt attiecīgais nolīgums neietekmējot dalībvalstu valdību struktūru, jo tas attiecas tikai uz darbinieku tiesībām uz informēšanu un uzklausišanu.

¹⁰⁷ Tostarp ir jāmin LESD 45. panta 4. punkts, kurā ir paredzēts, ka dalībvalstu iestādes var paredzēt piekļuvi noteiktiem amatieru valsts teritorijā tikai saviem pilsoņiem. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tas attiecas uz amatieru, kas tieši vai netieši ir saistīti ar valsts varas īstenošanu, un uzdevumiem, kuru mērķis ir valsts vai citu publisku struktūru vispārējo interešu aizsardzība.

¹⁰⁸ Saskaņā ar LES 5. panta 3. punktu, piemērojot subsidiaritātes principu, jomās, kuras nav Savienības ekskluzīvā kompetencē, tā rīkojas tikai atbilstīgā apmērā un vienīgi tad, ja paredzētās darbības mērķus nevar pietiekami labi sasniegt dalībvalstis, bet ierosinātās darbības mēroga vai seku dēļ tie ir labāk sasniedzami Savienības līmenī. Saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa starptautisko nolīgumu starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu (OV 2016, L 123, 1. lpp.) 13. punktu Komisija “veiks ietekmes novērtējumus savām leģislatīvajām [...] iniciatīvām, [...] kas, sagaidāms, būtiski ietekmēs ekonomiku, vidi un sociālo jomu”, tomēr šis punkts attiecas vienīgi uz leģislatīviem aktiem un attiecībām starp iestādēm.

¹⁰⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 24. janvāris, *Frucona Košice/Komisija* (C-73/11 P, 87.–90. punkts un tajos minētā judikatūra).

121. Šajā ziņā pietiek konstatēt – tā kā attiecīgais nolīgums attiecas uz centrālās valdības ierēdņu un darbinieku informēšanu un uzklausišanu, tā īstenošana Savienības līmenī ļoti dažādi ietekmētu dalībvalstis atkarībā no to centralizācijas vai decentralizācijas pakāpes. Nekas neliedza Komisijai ņemt vērā nupat minēto apstākli kā nevēlamas sekas nolīguma īstenošanai Savienības līmenī.

122. Tādēļ es uzskatu, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi nekādu tiesību kļūdu, apstiprinot strīdīgā lēmuma trīs pamatojuma aspektus.

c) Par trešo daļu attiecībā uz tiesību kļūdu saistībā ar direktīvām par informēšanu un uzklausišanu

123. Ceturtā pamata trešajā daļā EPSU norāda, ka pārsūdzētā sprieduma 131. un 132. punktā Vispārējā tiesa esot nepareizi interpretējusi Tiesas judikatūru saistībā ar direktīvām par informēšanu un uzklausišanu¹¹⁰. Atšķirības starp vietējām pašvaldībām un centrālajām valdībām jau pastāvēt tostarp saistībā ar Direktīvu 2001/23/EK¹¹¹.

124. Šajā ziņā jākonstatē, ka EPSU nepaskaidro saikni starp šo secinājumu iepriekšējā punktā minētajām direktīvām un apgalvoto atšķirību starp šiem diviem valdības līmeņiem. EPSU arī neizskaidro, kādēļ Vispārējā tiesa pārsūdzētajā spriedumā būtu pieļāvusi tiesību kļūdu. Tādējādi šī argumentācija ir acīmredzami nepieņemama.

d) Secinājumi

125. Pamatojoties uz visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem, es ierosinu Tiesai noraidīt ceturto apelācijas sūdzības pamatu kā daļēji nepieņemamu un daļēji nepamatotu.

126. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka visi EPSU izvirzītie apelācijas pamati un apelācijas sūdzība kopumā ir jānoraida.

VI. Par tiesāšanās izdevumiem

127. Atbilstoši Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktam, ja apelācijas sūdzība nav pamatota, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem. Atbilstoši šī reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā saskaņā ar minētā reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

128. Šajā lietā, tā kā es iesaku Tiesai noraidīt apelācijas sūdzību un tā kā Komisija to ir prasījusi, manuprāt, EPSU ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

¹¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/14/EK (2002. gada 11. marts), ar ko izveido vispārēju sistēmu darbinieku informēšanai un uzklausišanai Eiropas Kopienā [– Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas kopīgā deklarācija par darbinieku pārstāvību] (OV 2002, L 80, 29. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/38/EK (2009. gada 6. maijs) par to, kā izveidot Eiropas Uzņēmumu padomi vai procedūru darbinieku informēšanai un uzklausišanai Kopienas mēroga uzņēmumos un Kopienas mēroga uzņēmumu grupās (OV 2009, L 122, 28. lpp.), un Padomes Direktīva 2001/86/EK (2001. gada 8. oktobris), ar ko papildina Eiropas uzņēmējdarbības statūtus darbinieku iesaistīšanas jomā (OV 2001, L 294, 22. lpp.).

¹¹¹ Padomes Direktīva (2001. gada 12. marts) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējdarbību vai uzņēmumu vai uzņēmējdarbību daļu īpašnieka maiņas gadījumā (OV 2001, L 82, 16. lpp.).

VII. Secinājumi

129. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai apelācijas sūdzību noraidīt un piespriest *EPSU* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

ⁱ — Teksta 18. punktā pēc sākotnējās elektroniskās publikācijas ir veikti labojumi.